

**İLKÖĞRETİM OKULLARINDAKİ İŞİTME ENGELLİLER İÇİN
RESİM EĞİTİMİ PROGRAMI VE BU PROGRAMIN
İŞİTME ENGELLİ KİŞİNİN RESİMSEL GELİŞİMİNE ETKİSİ**

Turgut GERÇEK

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Güzel Sanatlar Resim-İş Anasanat Dalı
Danışman : Yrd.Doç. Aydın AŞKAN**

**Eskişehir
Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Aralık 2003**

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Turgut GERÇEK'in, "İlköğretim Okullarındaki İşitme Engelliler İçin Resim Eğitimi Programı ve Bu Programın İşitme Engelli Kişinin Resimsel Gelişimine Etkisi" başlıklı tezi 17/12/2003 tarihinde, aşağıda belirtilen jüri üyeleri tarafından Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Öğretmenliği yüksek lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

	Adı-Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı)	:Yrd.Doç. Aydın AŞKAN	
Üye	: Prof. Zeki CEYHAN	
Üye	:Yrd.Doç.Dr. Faruk UĞURLU	

Prof.Dr. İlknur KEÇİK
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖNSÖZ

Yaşamakta olduğumuz çağın, bir iletişim ve teknoloji çağı olduğunu düşünürsek, gelişmekte olan Türkiye’de devlet tüm bireylerini değişen dünya koşullarına ayak uydurabilecek, sağlık bir kültür içeriğine sahip bir yapıya kavuşturmak zorundadır. Aksi taktirde Atatürk’ün hedeflediği çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmak bir hayal olacaktır. Bu amaçla planlamalar yapılırken, devlet otoritelerinin tercihi, kısa vadeli çözümler getiren projeler değil, insan niteliğini geliştirecek, uzun vadeli çözümlere dayalı projelere yönelmek biçiminde olmalıdır.

İnsan niteliğinin bu anlamda geliştirilmesi, bireyin gelişim sürecinde onu çok boyutlu olarak etkileyen sanat eğitimi vasıtası ile olacaktır.

Sanat eğitimi, birey için, içinde yaşadığı dünyayı kavramada, karşılaştığı problemleri çözümede, gördüğü, hissettiği şeylere karşı reaksiyon göstermede son derece önemli bir rol üstlenir ve sanat eğitimi, bir bütünlük içerisinde düşünüldüğünde, toplum için önemlidir. Resim eğitimi, bireyin hem görsel algı yeteneğini, hem de yaratıcı yeteneğini geliştiren olgulardan bir tanesidir. Rahatlıkla söylenebilir ki’’Sanat eğitimi ,dünyayı yaşanır hale getirmek içindir.İnsanları katı gerçeklerden alıp, masallar ülkesine götürmek içindir.Sevgiyi öğretebilmek, görmeyi,düşünmeyi ve anlatabilmeyi başarmak içindir.’’

İçinde bulunduğumuz yüzyılın yarışma ortamında ,toplumsal gelişmişlik açısından öne çıkan uluslar, kendi insanları arasından yaratıcı gücü olanları seçmesini, eğitmesini ve desteklemesini en iyi bilen uluslar olacaktır. Bugün ülkemizde,verilen sanat eğitimi ve sanat eğitimine paralel olan resim eğitimi,daha olumlu bir süreç içerisine girmiştir.

Ancak bugün ,engelliler için eğitim veren kurumlar ve engellilere en büyük yardımı yapacak olan özel eğitim öğretmenleri, maalesef yeterli sayıda değildir.Engelli öğrencilerin birçoğu, ilköğretim okulları içerisinde, açılan ayrı sınıflarda eğitimlerini sürdürmektedirler. İçinde bulunulan eğitim ortamı,bazı ailelerin konu ile ilgili eğitim yetersizlikleri ve yaşanan ekonomik zorluklar, engelli bireyin gelişimini güçleştirmektedir.Engelli bireyin gelişiminde, kendini ifade yöntemi olarak gördüğümüz resim eğitimi de, belirtilen bu unsurlardan olumsuz etkilenmektedir.

Hazırlanan bu raporda ,ilköğretim okullarındaki işitme engelliler için resim eğitimi programları kapsamında ,işitme engelli çocukların resimsel gelişimleri ve etkileri ele alınmıştır.

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	ii
ABSTRACT.....	iii
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	iv
ÖNSÖZ.....	v
ÖZGEÇMİŞ.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	x
RESİMLER LİSTESİ	xi
1.GİRİŞ	1
1.1.Problem	1
1.2.Amaç	1
1.3.Sınırlılıklar	2
1.4.Tanımlar	2
2.YÖNTEM	4
2.1.Araştırma Modeli	4
2.2.Evren ve Örneklem	4
2.3.Veriler ve Toplanması.....	4
2.4.Verilerin Analizi ve Yorumlanması	5
3.SANAT EĞİTİMİ	5
3.1.Sanat Eğitiminin Amacı	6
3.2.Sanat Eğitiminin Gerekliliği	8
4.İLKÖĞRETİM OKULLARINDA RESİM-İŞ EĞİTİMİ	10
4.1.Resim-iş Eğitiminin Amaçları	12
5.İLKÖĞRETİM KURUMLARI RESİM-İŞ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMLARI	
5.1.Sınıf İçi Uygulama İlkeleri	14
5.2.Dersin İşleyişi	15
5.3.Değerlendirme	16
5.4.Sınıf Amaçları İle İlgili Açıklamalar	17
6.İŞİTME ENGELİ NEDİR?	18
6.1.İşitme Engelli Çocuğa Yaklaşımında Temel İlkeler	19
6.1.1.Çocuk	19
6.1.2.Çocuğun Çevresi	19
6.1.3.Amaçların Belirlenmesi	20
7.İŞİTME ENGELLİ ÇOCUKLARIN EĞİTİMİ	20
7.1.Özel Eğitim	22
7.2.Kaynaştırma Eğitimi	22

7.2.1.Kaynaştırma(Entegrasyon) Nedir?	22
7.2.2.Kaynaştırma Eğitiminin Amaçları Nelerdir?	23
7.2.3.Kaynaştırma Eğitiminin Avantajları Nelerdir?	23
7.3.İşitme Engelli Çocukların Kaynaştırması Nasıl Yapılmalıdır?	24
7.4.İşitme Engelli Çocukların Eğitiminde Kullanılan İletişim Yöntemleri	25
7.4.1.İşaret(Manuel)Yöntemi	25
7.4.2.Sözlü İletişim(Oral) Yöntemi	25
7.4.2.1.Arı Sözlü İletişim Yöntemi	25
7.4.2.2.Çokduyulu Sözlü İletişim Yöntemi	26
7.4.2.3.Tabii Sözlü İletişim Yöntemi	26
7.4.2.4.Verbetonal İletişim Yöntemi	26
7.4.3. Karma Yöntem	26
8.İŞİTME ENGELLİ ÇOCUĞUN GELİŞİMİNDE AİLE EĞİTİMİ	27
8.1.Aile Eğitiminin Temel Amaçları	27
8.2.Aile Danışmanlığı Ve Rehberlik	28
9.ÇOCUK RESİMİNİN GELİŞİM AŞAMALARI	29
9.1.Karalama Dönemi (2-4 yaş)	29
9.2.Şema Öncesi Dönemi (4-7 yaş)	30
9.3.Şematik Dönemi (7-9 yaş)	31
9.4.Gerçekçilik Dönemi (9-12 yaş)	31
9.5.Görünürde Doğalcılık Dönemi (12-14 yaş)	32
10.İŞİTME ENGELLİ ÇOCUKLARDA KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNDE SANAT	
10.1.Sanat Eğitiminin İşitme Engelli Çocuğun Gelişimine Katkıları	33
11.İŞİTME ENGELLİ ÇOCUĞUN KİŞİLİK GELİŞİMİ VE	
SOSYAL UYUMU.....	35
11.1.Normal İşiten Ve İşitme Engelli Çocukların	
Gelişimindeki Temel Ayrılıklar	37
12.BULGULAR VE YORUM	38
12.1.Giriş	38
12.2.Ölçütteki Sorular	38
12.3.Ölçütteki Soruların Analizi	39
12.4.Özet	43
13.SONUÇ VE ÖNERİLER	43
EKLER	
KAYNAKLAR	

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Birinci öğretmenin ölçütteki soruları değerlendirmesi.

Tablo 2. İkinci öğretmenin ölçütteki soruları değerlendirmesi.

Tablo 3. Üçüncü öğretmenin ölçütteki soruları değerlendirmesi.

Tablo 4. Araştırmacı tarafından yapılan genel değerlendirme.

RESİMLER LİSTESİ

- Resim 1. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Ceren Yılmaz-Yaş:15)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması.
- Resim 2. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Selma Cingöz-Yaş:15)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 3. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Ayşe Cingöz-Yaş:16)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 4. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Çiğdem Beğen-Yaş:14)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 5. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Selma Cingöz -Yaş:15)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 6. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Ayşe Cingöz-Yaş:16)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 7. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Çiğdem Beğen-Yaş:14)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 8. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Tunahan Aksakal-Yaş:15)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 9. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Gülşah Uluyurt-Yaş:16)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 10. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Özlem Kaymakçı-Yaş:16)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 11. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Seyhan Yurттаş-Yaş:15)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 12. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Fatma Oruç-Yaş:17)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 13. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Özlem Kaymakçı-Yaş:16)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 14. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Seyhan Yurттаş-Yaş:15)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 15. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Ceren Yılmaz-Yaş:15)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması

- Resim 16. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Gonca Şenyiğit-Yaş:14)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 17. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Fatih Uyar-Yaş:15)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 18. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Elif Güner-Yaş:16)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 19. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Nevriye Güler-Yaş:13)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 20. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Pervin Şen-Yaş:15)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 21. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Fatma Oruç-Yaş:17)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 22. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Özlem Kaymakçı-Yaş:16)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 23. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Seyhan Yurttaş-Yaş:15)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 24. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Fettullah Seçer-Yaş:17)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 25. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Fettullah Seçer-Yaş:17)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 26. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Selma Cingöz-Yaş:15)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 27. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Ayşe Cingöz-Yaş:16)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 28. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Tunahan Aksakal-Yaş:15)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 29. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Gülşah Uluyurt-Yaş:16)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 30. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Fettullah Seçer-Yaş:17)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması

- Resim 31. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Çiğdem Beğen-Yaş:14)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 32. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Tunahan Aksakal-Yaş:15)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 33. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Gülşah Uluyurt-Yaş:16)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 34. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Gonca Şenyiğit-Yaş:14)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 35. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Fatih Uyar-Yaş:15)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 36. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Elif Güner-Yaş:16)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 37. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Nevriye Güler-Yaş:13)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 38. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Pervin Şen-Yaş:15)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 39. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Seher Güven-Yaş:15)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 40. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Gonca Şenyiğit-Yaş:14)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 41. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Fatih Uyar-Yaş:15)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 42. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Elif Güner-Yaş:16)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 43. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Nevriye Güler-Yaş:13)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 44. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Pervin Şen-Yaş:15)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması
- Resim 45. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Fatma Oruç-Yaş:17)
Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması

Resim 46. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Seher Güven-Yaş:15)

Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması

Resim 47. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Ceren Yılmaz-Yaş:15)

Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması

Resim 48. Evimiz ve Ailemiz(Sınıf:İlköğretim 7-Seher Güven-Yaş:15)

Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Resim Çalışması

1. GİRİŞ

1.1. Problem

Çocuklar, duygu ve düşüncelerini yaptıkları çalışmalar ile ifade ederler. Çocuk, yaşına ve gelişim özelliklerine uygun materyal ve ortam bulunduğu an, hayal gücü ve duygularını birleştirerek iç dünyasını dışa aktarabilir. Çocuğa bu olanağı veren aktivitelerin başında, sanatla ilgili olan aktiviteler gelir. Bu çalışmalar, çocuğa kendini ifade etme, seçim yapma, karar verme yeteneklerini kazandırır. Bu yeteneklerin kazandırılmasında, resim eğitimi öncelik almaktadır.

Resim çalışmalarını, bireyin kendince düzenlemeye çalıştığı, karmaşık dünyasını açıklama biçimi ve zihinsel gelişimin göstergesi şeklinde tanımlıyorsak; içten geldiği gibi yapılan resimler, iç dünyaları yansıtıyor olmaları nedeniyle iyi analiz edildikleri takdirde, çocukların iç dünyalarını tanımak ve onların resimsel gelişimlerini, ayrıntılı olarak değerlendirmek yolu ile mümkün olabilir.

Çocuğun kendi resmi hakkında açıklama yapabilme, görüşlerini belirtme ve eleştirme şansıda vardır. Çocuk, resim yolu ile dünyayı bize kendi açısından, en kestirme yoldan, özentsiz ve yalın bir anlayışla verebildiğinden dolayı, işitme engellilerde resim eğitimi önemli bir yer tutmaktadır. Bu durum, dikkate alındığında normal çocuklara göre, daha alt basamakta yer alan, işitme engelli çocuklarda, resimsel gelişim süreçlerinin ele alınmasının gerekliliği ortaya çıkar.

1.2. Amaç

İlköğretim okullarındaki, resim eğitimi programlarının ve bu programlarının işitme engelli kişinin, resimsel gelişimine etkilerini cevaplandırarak olan sorular şöyle sıralanabilir:

- 1.Sanat eğitimi nedir?
- 2.Sanat eğitiminin gerekliliği nelerdir?
- 3.İlköğretim okullarında resim-iş eğitimi ve amaçları nelerdir?
- 4.İşitme engelli kimdir?İşitme engelli çocukların eğitimi nasıl yapılmalıdır?

5.İşitme engelli çocukların eğitiminde, sanat eğitiminin gerekliliği nelerdir?

6.Resim-iş eğitimi programları dahilinde,ilköğretim okullarındaki 7. Sınıftaki işitme engelli çocukların resimsel gelişimleri ve etkileri nasıldır?

1.3. Sınırlılıklar

Bu çalışma, Bursa ili Nilüfer Belediyesi sınırları içerisindeki Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okullarının 7. kısım öğrencilerini kapsamaktadır.

1.4. Tanımlar

Aile: Evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu, toplum içindeki en küçük birlik.

Algı: Bir şeye dikkati yönelterek, o şeyin bilincine varma, idrak.

Anket:Belirli bir soruyu cevaplandırabilmek için yapılan metotlu bilgi araştırması.

Araştırma:Bilimsel anlamda araştırma "karşılaşılan bir güçlüğü giderilmesi için bilimsel yöntemin uygulanması" yada planlı ve sistemli olarak verilerin toplanması diye tanımlayabiliriz. (Karasar,1991)

Araştırmacı:Araştıran kişi.

Başarı: Başarılan iş, muvaffakiyet. Arzu edilen bir sonuca varmak.

Birey: Kendine özgü nitelikleri, yitirmeden bölünemeyen tek varlık, fert.

Cesaret:Güç veya tehlikeli bir işe girerken, kişinin kendinde bulduğu güven.

Çevre: Bir şeyin yakını, etrafı. Bireyin içinde bulunduğu ortam.

Çocuk: Bebeklik çağı ile ergenlik çağı arasındaki gelişme döneminde bulunan insan.

Danışmak: Bir iş için bilgi sormak, görüş almak.

Davranış: Organizmanın uyarılar karşısındaki tepkilerinin bütünü.

Değerlendirmek:Bir kimseyi veya bir şeyi değerlendirmek eylemi.

Dil: İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için, kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan.

Dökümantasyon:Elde edilen verilerin belirli bir düzen içerisinde toplanması.

Duyu: İnsanların ve hayvanların dış dünyanın uyarılarını, görme, işitme, koklama, dokunma ve tatma organlarıyla algılama yeteneği.

Ebeveyn: Anne ve baba.

Eğitim: Çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine yardım etme.

Eğitimci: Eğitim işiyle uğraşan kimse.

Etkinlik: Etkin olma durumu, çalışma, iş yapma gücü.

Figür: Resim ve heykel sanatlarında varlıkların biçimi.

Gelişim: Gelişme işi, serpilip büyüme.

Gelişmek: Büyüyüp boy atmak, yetişmek.

İletişim: Duygu düşünce ya da bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması, haberleşme.

Kişilik: Bir kimseye özgü belirgin özellik.

Kompozisyon: Ayrı ayrı parçaları bir araya getirerek, bir bütün oluşturma biçimi ve işi.

Rehberlik: Öğrencilerin sorunlarını öğrenerek, onlara yardımda bulunmak.

Sosyal: Topluma ilişkin veya topluma ait olan, toplumsal.

Toplum: Aynı toprak parçası üzerinde bir arada yaşayan ve temel çıkarlarını sağlamak için iş birliği yapan insanların tümü.

Yaratıcılık: Her bireyde var olduğu kabul edilen bir şeyi, yaratmaya iten farazi yatkınlık

Yöntem: Bir amaca erişmek için izlenen yol.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma, anket tekniğine dayanarak hazırlanan,değerlendirme sorularının sayısal dokümantasyonu ile oluşturulan bir çalışmadır. Bu anlamda çalışmada, amaçta belirlenen araştırma sorularına cevap aranacaktır.

2.2. Evren ve Örneklem

A. Bursa ili, Nilüfer ilçesi sınırları içerisinde yer alan Duyum İşitme Engelliler İlköğretim Okulunun, 7. Sınıfları bu araştırmanın deneklerini oluşturmaktadır.

B. Bursa İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne gidilerek, Bursa ili ilçelerindeki, işitme engelli ilköğretim okullarının listesi alınmıştır.

2.3. Veriler ve Toplanması

Çalışma, toplam 16 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Uygulama, araştırmacı tarafından belirlenen üç resim öğretmeni tarafından yapılmıştır. Öğretmenler, ölçütteki sorular dahilinde değerlendirmeyi nasıl uygulayabileceklerine dair bilgilendirilmişlerdir.

Araştırmacı tarafından, işitme engelli öğrencilerin çalışacakları konu belirlenmiştir. Belirlenen konu, üç ayrı evrede, belirli zaman aralıkları ile öğrencilere yaptırılmıştır. Evreler; 1.evre, 2.evre,3.evre olmak üzere, her bir evrede aynı konulu resim öğrenciler tarafından yapılmıştır. 1. ve 2. evrelerde işitme engelli öğrenciye müdahale edilmemiş sadece çalışacakları konu verilmiştir.3. evrede ise işitme engelli öğrencilere bir ders saati süresince konu ile ilgili açıklayıcı bilgiler verilmiş ve ikinci ders saatinde ise konuyu tekrar çalışmalarını istenmiştir. Her bir öğrencinin ,1.,2.ve 3. evre olmak üzere üç resmi bulunmaktadır. Toplam resim sayısı ise 16 öğrenci üzerinden 48 adettir. Her bir işitme engelli öğrencinin, hangi evrede, hangi çalışmayı yaptığına dair bilgiler sadece araştırmacıda bulunmaktadır. Resimler, araştırmacı tarafından isim, yaş, sınıf, cinsiyet bilgileri olmadan 1'den

48'e kadar numaralandırılmıştır. Ölçütteki sorular dahilinde, üç ayrı resim öğretmeninden ayrı ayrı değerlendirme istenmiştir.

2.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Ölçütteki her bir soru için, puanlama sistemi oluşturulmuştur. Ölçütteki her soruya 0,1,2 puanlarının verilmesi istenmiştir. Verilen puanlar dahilinde, 48 çalışmanın her ölçüt sorusundaki puanları, her bir öğrenci için toplanmıştır. Araştırmacı tarafından, her bir öğrencinin 1.,2. ve 3. evre olmak üzere puan tabloları oluşturulmuştur. Değerlendirmeyi yapan öğretmenlerin, verdikleri puanlar, 1. evre için, 2. evre için ve 3. evre için toplanıp, üçe bölünmüştür. Böylece bir öğrencinin, üç ayrı öğretmen tarafından her bir evre için aldığı, toplam puanının ortalaması bulunmuştur. Öğrencilerin 1.,2.,3.Evrelerdeki aldıkları ortalama puanlar, her bir evre için toplanarak, öğrenci sayısına (16)'ya bölünmüştür.Genel ortalamada ise 1.,2. ve 3. evredeki toplam puansal veriler oluşturulmuştur.

Araştırmada, üç ayrı resim öğretmeni kullanılmıştır.Bunun sebebi; puanlamada meydana gelebilecek yanlış davranışların olumsuz etkilerini önlemek ve güvenilirliği arttırmaktır.

3.SANAT EĞİTİMİ

İnsanoğlu, yapıcı ve yaratıcı güçlerle dünyaya gelir. İnsanın kendisini topluma anlatabilmesi için, yaratıcı güçlere gereksinimi vardır. Ancak, bireyin bu yaratıcı güçlerinin yani yeteneklerinin geliştirilmesi gerekir. Bu gelişim sadece sanat eğitimiyle sağlanabilir.

"Sanat eğitimi,öğrencilerin estetik duyarlılıklarını geliştiren ,kendi güçlerini ve önemli görsel gerçekleri tanımalarında önderlik eden,düşünme güçlerini arttıran sosyal alışkanlıklarını ve yaratıcı bireylerin oluşmasını sağlayan bir eğitim sistemidir" (Gökaydın,1990). "Okulda sanat eğitimi ise,sanatsal ve estetik bilgilerin,becerilerin,deneyimlerin ,çocuklara ve gençlere kazandırdığı ortamdır. Bu ortama aynı zamanda, çocuğun geniş anlamda gelişmesini içeren en güvenilir

olanıdır. Çünkü çocuk, bu ortamda kendi temposu paralelinde,doğal eğilimlerini uygular,kendi deneyimlerini kullanır. Eğitimin her kademesinde çalışmalar bu doğal eğilimin paralelinde olmalıdır" (Gökaydın,1990). Unutulmamalıdır ki, iyi bir eğitim sayesinde çocuk uyumlu ve dengeli bir kişiliğe sahip olur. Çocuk, sanat eğitimi ortamında deneyerek öğrenir, araştırmacı, yaratıcı ve topluma karşı daha duyarlı bir birey olur. Ayrıca çocukların ve gençlerin ruhsal güçlerinin ve yeteneklerinin gelişmesinde sanat eğitiminin rolü büyüktür.

Sanat eğitimi, kimi düşünürlerce Platon'a kadar indirilmekte, kimilerince de ancak 20.yy'da söz konusu edilebilecek bir etkinliğe kavuşmuş kabul edilmektedir. Sanatla eğitim, eğitimin akıcılığına kaymış, buna karşılık duyguların ve duyumların giderek daralıp sınırlanmış ve bir çeşit yalnızlığa terk edilmiş olduğu görüşleri üzerine ortaya atılmıştır.

Sanat eğitiminin, kuram olmaktan çıkıp, toplumca konuşulması, uygulamaya geçiş yönünden adımların atılması, Almanya'da 1890'larda başlamaktadır.1901'de Dresden'de 1903'de Weimar'da ve 1905'de Hamburg'da yapılan sanat eğitimi kongreleri bu akımın gelişmesinde rol oynamıştır. Başlangıçta sanatı ve sanat eserini, eğitimin baş aracı olarak kabul eden abartılmış, bir takım görüşlerden sonra;1928'lerde, sanat eğitimin akılcı ve nesnel eğitimin yanında yer alarak öğretime girmesi ve okullarda buna ilişkin dersler okutulması biçiminde anlaşılmaya başlanmıştır. Çocuğun, sanata ilişkin yaratıcılığı üzerinde önemle durulması, resim olsun, müzik olsun, bedensel hareketler ve edebiyat dersleri olsun, çocuğun tüm uğraşlarında sanatsal yöne değer verilmesi, hatta bunların ağırlıkta olmalarının gerekliliği benimsenmiştir (San ,1977).

3.1. Sanat Eğitiminin Amacı

Sanat eğitiminin amacı, sanat yoluyla eğitimidir. Çocukların ve gençlerin toplumla uyum sağlamasında, kişiliklerinin gelişiminde sanat eğitiminden yararlanılır. Sanat eğitiminde amaç, yalnızca topluma sanatçı yetiştirmek değildir. Çocukların, sağlıklı kişilik kazanmaları için, eğitimlerinde sanat eğitimi, karşımıza bir araç olarak çıkmaktadır.

"Sanat yoluyla eğitim anlayışında, tam ve uyumlu kişilik gelişiminin sağlanabilmesi için sanat, eğitsel amaçlar uğruna bir araçtır. Eğitsel erek ön planda, fakat bilimsel yöntem, kurumsal ve akılcı değerlendirmeler arka plandadır. Duygusal alan, duygusallık ve us dışı bileşen ,kendini ağırlıklı olarak duyurmaktadır " (San,1984).Görülüyor ki, çocuğun eğitilmesi ve topluma uyumu, bütünleşmesi büyük önem taşımaktadır. Sanat yoluyla eğitimde önce çocuğa, sonra da topluma yönelme vardır. Sanat yolu ile eğitimde duygusallık ve akıl dışı bileşen ön planda olduğu söylenmiştir. Burada söylenmek istenen öz sanat eğitimine akılcı bir yaklaşım, yani bilimsellik boyutu getirildiğinde sanatın kendine özgürlüğü zedelenmekte yada yok olmaktadır. Sanat yoluyla eğitim anlayışında, sanat hakkındaki bilgiye değil sanatın daha çok felsefe içinde ele alınmış düzenliliğine değer verilmektedir.

Çocukların ve gençlerin eğitiminin, ne kadar önem taşıdığı görülmektedir. "Eğitim amaçlı resim ve çizim derslerinde" Froebel ve öğretim yöntemi de yer alır. Froebel "Eğitim, çocuğun çevresiyle uyumlu birlik içinde yetişmesidir" diyerek çalışmalarını, oyunvari etkinlikler içinde sürdürür. Froebel oyunları biçim, renk, nokta, çizgi gibi kavramları çeşitli malzeme ve teknikler içinde öğretir. Froebel'in oyunu gelişi güzel olmayıp özel bir yapı ve sıralama içinde gelişen bir dizi etkinlikler toplamıdır (Kırşoğlu, g.s.f. yayın 12). Karşılıklı uyum, simetri gibi kavramların öğretildiği bu etkinliklerle o yıllarda Froebel'in okulları birer küçük akademi gibi çalışmaktadır.

Çocuklara, sanat eğitimini verirken, onların iç dünyalarına girilmelidir. Duygularının, heyecanlarının, isteklerinin neler olduğu bilinmeli ve muhakeme yetenekleri geliştirilmelidir. Çocuk yaratırken, yaptığı eserde kendinden bir parça koyar. Bunu gerçekleştirirken de eserine, duygularını, düşüncelerini katarak sanatsal amaçlı ürünü ile kişiliğini bütünleştirir.

Sanat eğitiminde, çocuğa beceri kazandırmak yada bir eseri ustalık göstererek ortaya çıkarması amaçlanmamalıdır. Çocuğa bir takım estetik duyarlılıkların

kazandırılması gerekir. Ayrıca estetik duyarlık, güzellik kavramı, duygulara hitap etme alışkanlığı da verilmelidir. Beceri ve tekrar yoluyla pratikleşen çocukta, herhangi bir estetik duyarlılıktan söz etmek mümkün olmayabilir. Çocuk yapacağı ürünü,kendi duyguları ile yaşayarak, kendini ürünü ile bütünleştirerek meydana getirmelidir.

Okullarda sanat eğitiminin amacı, topluma uyumlu ve dengeli, kişilikleri gelişmiş bireyler yetiştirmektir, denilmektedir. Ayrıca, sanat için eğitim vardır ki bu, eğitim anlayışı, okullardaki sanat eğitiminden farklılıklar göstermektedir. Sanat için eğitim anlayışında, bireylerde var olan yeteneklerin geliştirilmesi amaçlanır. Bu eğitim anlayışında, sanatçı yetiştirmek amaçlanmaktadır.

Okullarda uygulanan sanat eğitiminin amacı, zekayı pratiğe eşlik ettirerek, deneyler içinde, kişiliği, düşünce gücünü ve yaratıcılığı geliştirerek, topluma uyumlu bireyler yetiştirmektir.

3.2. Sanat Eğitiminin Gerekliliği

Her insanda, güzele karşı bir ilgi vardır. Sanat eğitimi almamış kişilerde dahi bunu görmek mümkündür. İnsan, güzel duygu ve düşüncelere muhtaçtır. Sanat ise, insandaki güzel duygu ve düşünceleri meydana çıkarır, onu günlük hayatın sıkıcı ve anlamsız yönlerinden uzaklaştırır. Yeni duygular yeni düşünceler getirerek kişinin dar hayatını genişletir.

Sanat duygusunun gelişmesi ise, güzele giden bağlantıların kurulmasını sağlar.Duygusal hayatın ahengini gerçekleştiren bir dünya yaratır. İnsana yaşama zevinci verir(Kılıçhan,1980).Kısaca sanat, yaşamamızın vazgeçilmez bir parçasıdır. Sanatsız bir dünya düşünürsek, tek düze yaşayan, ruhsal yapıları bozuk, makineleşmiş insan topluluğu meydana gelir diyebiliriz.

Ressam Mondrian, sanatın belki de "ortadan kalkabileceğini" ileri sürüyordu. Sanatın, bugün gerçekliğin yoksun olduğu bir dengenin yerini tuttuğuna, gerçekliğin giderek sanatın yerini alacağına inanıyordu. "Hayat dengeye kavuştukça sanat ortadan kalkacaktır" diyordu.

Sanatın;"Hayatın yerini tutması" sanatın insanla çevresi arasında, sürekli bir dengenin varlığı en gelişmiş toplumlarda bile gelecekte de gerekli olacak demektir (Fischer,1980).

Sanat ve sanat eğitimi, bireylerin toplumda uyumu, kişilik gelişimi ve yaşama bütünleşmeleri için gereklidir.

Sanat, hayata uygulanan öyle bir mekanizmadır ki, sanatsız toplumlar dengelerini kaybederler. Bazı gelişmiş ülkelerin toplumları, yaratabilme duygusundan yoksundur.Bu duygular teknolojinin topluma getirdiği yenilikler, fabrikalaşma, ihtisaslaşma vb. gibi imkanlar yüzünden kısıtlıdır. Teknoloji açısından gelişmiş bazı toplumlar, robotlaşmakta ve kullandığı makinenin bir parçası olmaktadır.

Örneğin; bir işçi, sabahtan akşama kadar bir aletin düğmesine ikişer saniye arayla basmaktadır ve başka bir görevi yoktur. İş ilk önce kolay gibi gelir, daha sonra bıkkınlık getirir. Bu insanın duygularının tepkisidir. Makineleşmenin getirdiği duygusallıktan uzaklaşma sonucu kişide bunalımlar ve ruhsal çöküntüler meydana gelir. Burada ortaya çıkan dengesizlik ve bunalımların,ancak kişiye yaratma olanağı tanıyıp onu yaratmaya yöneltmesiyle giderilebileceği sonucuna varılmaktadır. Batıdaki toplumlarda sanat ve iş eğitiminin; okullarda, okul öncesi, çocuk yuvaları ve mini kulüplerde, meslek sonrası kurslar, dernekler ve hobi kulüplerinde önem kazanması gündeme gelmiştir(Büyükişleyen,1978).

Az gelişen ülkelerdeki toplumlarda, makineleşme olmadığı için dengesizlik ve kişilik bunalımları daha azdır .Toplumun az gelişmişliğinin giderilmesi, yine teknikte elişimle aynı paralelde olması gereken sanata bağlıdır. Sadece teknikte gelişmiş, ancak sanatsal gelişimde geri olan hiç bir ülke düşünülemez (Büyükişleyen,1978).

Endüstri; insanı, salt üreten bir varlık olarak görmeye başlamış teknolojinin gelişmesi sonucunda beliren yaşama biçimi, kendi kendisine yabancılaşan bir insan tipini de birlikte getirmiştir."Bu yeni insan tipi birey olarak, bireysel niteliklerini, duygularını, özlem ve umutlarını karar verme varlığı olarak da özgürlüğünü yitirme tehlikesi içinde olan insandır. Özgür insan, duyan, düşünen, yaratan, kendisi ile diyalog kuran, doğayı ve insanları seven bir varlıktır. Özgür insan yetiştirme yolu; yalnızca akıl ve irade varlığı değil, aynı zamanda duygu varlığı olan insanın duyarlılığını geliştirmekten geçer. Bu sebeplerle sanat eğitime günümüzde her zamankinde daha çok gereksinim vardır "(Gençaydın,1983). Bir ülkenin gelişmesi için yapıcı, yaratıcı ve toplumla bütünleşmiş insanlara ihtiyaç vardır. Bütün insanlar az yada çok yaratıcı güce sahiptir. Günümüzdeki toplum yapısında, yaratıcı, üreten, belirli deneyimleri geliştiren insanlar ayakta durabilir. Uyumlu birey yetiştirmek, yaratıcı güçlerin ortaya çıkarılmasıyla olur. Bu nedenle sanat eğitimi yalnız yetenekliler için değil, herkes için gereklidir.

4.İLK ÖĞRETİM OKULLARINDA RESİM İŞ EĞİTİMİ

Resim, vazgeçilmeyen bir sanat ve evrensel bir dildir. Resim yapma yoluyla kişi eğitilir, resim yoluyla çok şey anlatılır, düşündürülür. İlk insanlar, mağaralara resimler çizerek iletişimlerini sağlamışlardır(Etike,1983).

İnsanlığın hayat ve gelişmesinde resim, çok önemli roller oynamıştır. Resim; bütün medeniyetlerin gelişmesi ve olgunlaşmasıyla sıkı sıkıya ilgilidir. Ayrıca en ilkel insanlardan, en medeni insana varıncaya kadar her fert, derece derece estetik duygularla yaşamaktadır(Öztop,1983).

Yaşamımızda, bu kadar etkin işlevleri olan resmin genel eğitimimiz içinde önemli yer tutması yadsınamaz.

İnsanların yaratıcı güçlerinin ortaya çıkarılması ve sanat eğitiminin uygulama alanlarından biri de Resim-iş derisidir.

Resim-iş Eğitimi, genel eğitimin bütünü içerisinde düşünülmeyle beraber kendine özgü eğitim yasaları ve yöntemleri olan bir alandır. Öğrenciler resim-iş dersinde algılama, düşünme ve bedensel eylemlerinin de katıldığı süreç içerisinde kendilerini ifade ederler. Bu nedenle resim-iş eğitimi sadece boş zamanların iyi değerlendirilmesi gibi süsleyici işlevi olan bir etkinlik gibi görülmemelidir.

Okullarımızda, resim-iş derslerinin arka plana itildiği ve bazı durumlarda ders programlarından silindiği bile gözlenmiştir. Resim-iş dersimiz fazla önemsenmemekte, daima ikinci planda tutulmaktadır. Hatta öğrenci karnelerinde bu derslerin, en sonra yer almış olması bile yeterli önemin verilmeyişini kanıtlamaktadır. (İslimyeli,1983).

Oysa ki, batıda öğrenci karnelerinin ilk sırasında, o ülkenin dili, sonra beden eğitimi, müzik ve resim dersleri yer almakta, diğer kültür dersleri daha sonra gelmektedir. Sanat eğitimi dersleri genel eğitim içinde önemsenmektedir.

Resim eğitimi ile çocuğa neyi kazandırmak istiyoruz? Amacımızın dayandığı temel nedir? El ustalığı mı? Gözleme alışkanlığı mı? Ya da çocuğun ussal yeteneklerini geliştirmek midir? Gerçekler, bunlara dayalı bir resim eğitiminin yararlı olmadığını, üstelik çocuğu sanat eğitimi yönünden geliştirmedini göstermiştir. Buna karşın, çabalarımızı çocukta var olan ve onu biçim ve renk düzeni kurmaya zorlayan güçleri harekete geçirmeye, onda güzellik duygusunun gelişimini sağlamaya yöneltmişsek, o zaman bunlarla birlikte, bütün olarak, hem çocuğun ussal yetileri geliştirilmiş ve hem de ona sezgiye dayanan bir gözleme alışkanlığı kazandırmış oluruz (Büyükişleyen,1977).

Resim-iş eğitimi iki veya üç boyutlu çalışmaları içermektedir. İki boyutlu çalışmalar, resim çalışmalarıdır. Resim-iş dersindeki üç boyutlu çalışmalar, heykel, rölyef ve tasarım çalışmalarıdır. Resim derslerinde ayrı olarak yapılan iş teknik derslerinde üç boyutlu çalışmalar yapılmaktadır.

İki boyutlu çalışmalar kağıt üzerinde, yüzeysel olarak yapılmakta olup iki grupta incelenebilir.

a. Çizgisel çalışmalar

b. Renkli çalışmalar

olarak iki grupta incelenmektedir. Resim dersinde, çizgisel çalışmalar, çocuğun yaşına, çevre imkanlarına ve gelişim düzeylerine göre her sınıfta mutlaka verilmelidir. Bu çalışmalarda, kurşun kalemler, füzen, mum, pastel kalemler, kazıma uçları vb. malzemeler kullanılmaktadır.

Renkli çalışmalarda, yaratıcılığın ortaya çıkmasında, çocukların ilgisini çekmede çeşitlilik sağlamada önemli bir çalışma biçimidir. Çocuk özellikle canlı ve parlak renkleri kullanıp, çalışmasını özgürce boyar.

Üç boyutlu çalışmalar ise ;

Modelaj ve heykel çalışmaları; yoğrulabilen kil, tuz seramiği, pastilin, kağıt hamuru gibi malzemelerle gerçekleştirilir.

Örneğin, kil ve nişasta kolajı yada, yumuşatılmış gazete kağıdı ile yapılan üç boyutlu çalışmalar, çok yönlü ve yararlıdır. İki eli birden aynı süreç içinde çalıştıran malzemelerin eğitsel değeri, çok yüksektir(Gökaydın,1990).

Ortaöğretim kurumları, iş-teknik derslerinde alçı dökümü ile üç boyutlu çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışma şekli, çocukların zevk aldığı yararlı bir tekniktir. Yine çocukların, yaratma güçlerini ortaya koyan kağıttan, geometrik birim tekrarları ile üç boyutlu çalışmalar yapılmaktadır. Artık malzemelerle(boş kutular, tahtalar vb.) üç boyutlu ve mekanik çalışmalarda yapılabilir (Gökaydın,1990).

4.1 Resim İş Eğitiminin Amaçları

Resim-iş eğitiminin amaçlarını, şöyle sıralayabiliriz:

1.Türk Milli Eğitiminin amaçları doğrultusunda, güzel sanatlarla ilgi bilgileri kazandırabilmek.

2.Sanatı, görsel bir iletişim formu olarak kullanmada ve değerlendirmede güven ve yeterlilik kazanmaları için, öğrencilerin görsel okur yazarlığını sağlayabilmek.

3.Sanatsal ve her alanda kullanılabilir yaratıcı davranışları geliştirebilmek.

4.Düşünceleri geliştirebilmek ve sanat eserlerini üretebilmek amacıyla bireysel anlayış ve teknik yeteneklerini geliştirebilmek.

5.Estetik duyguların geliştirilmesi yoluyla, sanat ve tasarımla ilgili olarak, bilinçli estetik hükümler vermelerini sağlayabilmek.

6.Özgün düşünme, üretme ve deneme kapasitelerini geliştirebilmek.

7.Düzensizlikten, rahatsız olmasını ve çevresini güzelleştirmesini sağlayacak estetik kişiliği kazandırabilmek.

8.Sanat yoluyla ifade imkanı vererek, ruh sağlığına yardımcı olabilmek.

9.Öğrencilerin, kendilerini ispatlamalarına ve kişilik kazanmalarına yardımcı olabilmek.

10.Öğrencilerin, hayatları boyunca sanat yapan üreticiler veya sanatı bilinçli izleyen tüketiciler olarak içinde yaşadıkları kültüre katkıları sağlayabilmek.

11.Bireysel ve grup çalışmalarında sorumluluk ve işbirliği, dayanışma anlayışını; birbirleri arasında sevgi,saygı ve yardımlaşma gibi duyu ve davranışları geliştirebilmek.

12.Sanatın özgürlük olduğunu ve hayata olan katkısını kavrayabilmek.

13.Sanatsal yaratma hazzını duymasını ve sanatçıyı takdir etmesini sağlayabilmek.

14.Biçimsel anlatımla ilgili, teknik bilgi ve beceriler kazandırabilmek.

15.Tasarıma yönelik, hayal gücünü geliştirebilmek.

16.Tarihi yerleri, anıtları, müzeleri, sanat galerilerini ve tasarım stüdyolarını tanıyarak, kültür ve tabiat varlıklarına sahip çıkabilmek (M.E.B.İlk.Öğr.Kurumları Resim-iş Prog.,1982).

Anlaşılabacağı üzere, resim-iş eğitiminin amaçları, öğrencilerin sadece resimsel gelişimlerine değil, aynı zamanda onların duygusal, sosyal ve kişilik gelişimlerine de katkıda bulunur. Okullarımızda, resim-iş eğitimi bu amaçlar doğrultusunda uygulanırsa, çocuklarımızı topluma kişilikli nesiller olarak sunarız.

5. İLKÖĞRETİM KURUMLARI RESİM-İŞ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

DERS: RESİM-İŞ

SINIF: 1,2,3,4,5

Resim-iş derslerinde; milli bayramlar, yerel kurtuluş günleri ve Atatürk Haftası başta olmak üzere, "Belirli Gün ve Haftalar"dan seçilecek olan günlerde, bu günlerin, anlam ve önemine uygun resimler ve afiş çalışmaları yaptırılmalı, resim yarışmaları düzenlenerek sergiler açılmalıdır (Tebliğler Dergisi, 1995).

DERS :RESİM-İŞ

SINIF : 6,7,8

Resim-iş derslerinde; Talim ve Terbiye Kurulu'nun 11.9.1992 tarih ve 287 sayılı kararı ile kabul edilen, ilköğretim konularından hedef ve davranışları yazılmış olanlar aynen uygulanacaktır. İlköğretim Kurumları Resim-iş Dersi Öğretim Programında, ileride değişiklikler yapıldığı takdirde Atatürkçülükle ilgili bu hedef ve davranışlar, aynen korunacaktır. Ayrıca, Resim-iş derslerinde, milli bayramlar, yerel kurtuluş günleri ve Atatürk Haftası başta olmak üzere, belirli gün ve haftalardan seçilecek olan günlerde, bu günlerin anlam ve önemine uygun resimler ve afiş çalışmaları yaptırılmalı, resim yarışmaları düzenlenerek sergiler açılmalıdır (Tebliğler Dergisi, 1996).

5.1. Sınıf İçin Uygulama İlkeleri

Öğrencilerin, mümkün olduğunca özgün ve bağımsız olarak çalışabilmesi sağlanmalıdır. Düzeltmeler çizerek gösterilmemeli, örnekten bakarak çizdirme yaptırılmamalıdır. Çünkü, bunlar yaratıcılığı öldürür.Öğrenci kopya ve yapmacıktan uzak, özgün çalışmalara her şeyden çok, değer verildiğine inandırılmalıdır. Öğrencinin, çekingenlikten kurtarılmasına yardımcı olunmalıdır. Çalışma sevincini

kırıcı, görsel anlatım biçimin katılaştırmasına neden olacak, kuru disiplinden sakınılmalıdır. “Bir resim yapın” biçiminde konular verilmemelidir. Eğitsel önlem ve yöntemlerde, seviyeyi zorlayıcı davranışlara yöneltilmemelidir. Örnek olarak, çizgi dönemini aşmamış bir çocuğun, bacakları ya da kolları, yüzey olarak çizebilmesi için ona "Bacak çizgi gibi olmaz, kalın olmalıdır" demek yerine, kalın fırça kullanılmak ya da kağıt parçalarıyla ve şeritleriyle, çalıştırmak daha iyi sonuçlar verir. Araç-gereç kullanımında, çeşitliliğe önem verilmelidir. Konular, bir öykü anlayışı içerisinde, belirgin ayırıcı özellikleri vurgulayarak verilmelidir. (Karlara bembeyaz örttüğü tepelerden, kırmızı başlıklı, mavi ceketli, sarı çizmeli avcı, sinsice, her şeyden habersiz oynaşan uzun kulaklı tavşancıklara yaklaşıyordu...) Ortaklaşa çalışmalarda, çocuk çalışacağı arkadaşını kendisi seçebilmelidir. Tasarım çalışmaları dışında, cetvel ve pergel gibi araçların kullanılmasına izin verilmemelidir. Küçük sınıflardaki öğrencilere, büyük kağıtlar ve gereçler verilerek rahat çalışmaları sağlanmalıdır. Örnek olarak, küçük kareli kağıtlara, halı-kilim motifleri, noktacıklardan oluşan yırtma-yapıştırma tekniğiyle yapılan çalışmaların yaratıcılıkla ve çocuk dünyası ile bağlantısı yoktur (Kocaoluk, 1999).

5.2. Dersin İşleyişi

Derste, yapılacak etkinliklerin ders planı çerçevesinde, yeterince ayrıntılı olarak belirli bir sıra içinde, önceden belirlenmesi gerekir. Konuların, işlenmesiyle ilgili olarak ders öncesinde, ders bitiminde yapılacak etkinlikler şöyle bir sıraya konulabilir (Kocaoluk, 1999).

- 1) Konu
- 2) Çalışma alanı
- 3) Amaç ve davranışlar
- 4) Araç ve gereçler
- 5) Ders öncesi hazırlıklar
- 6) Öğrenciyi hazırlamak
- 7) Güdüleme
- 8) Çalışmanın yapılması

- 9) Çalışmanın bitirilmesi
- 10) Sınama durumu

5.3. Değerlendirme

Çocuk resimlerinin değerlendirilmesinde, kırıcı, eleştirici ve otoriter tutumlardan kaçınılmalıdır. Yapıcı ve sevecen yaklaşım esirgenmemelidir. Resimlerin, gerçeğe uygunluğu aranmamalıdır. Çocuklar, her zaman yaratıcılık ve estetik yönden, aynı gelişimi gösteremez. Resim-iş dersi bu yüzden, öğrencilerle tek tek meşgul olunmasını gerektirir. Sergilemeye önem verilmelidir. Her çocuk, çalışmasını sergilenmiş görmekten gurur duyar. Özendiricilik açısından, başarısız öğrencilerin çalışmalarını bile sergilemek gerekir. Çocukların, yaratıcılık ve estetik yönden gelişimini sağlamak için, çevresini düzene sokmak gerekir. Bunun için, okul duvarlarının boyası ve bahçe düzeni gibi, çocuğun çevresinin örnek bir estetik hava içinde düzenlenmesine dikkat edilmelidir. Değerlendirmede, not asla baskı unsuru olarak kullanılmamalıdır. Çocuğun, yaratıcılığına ket vuracak davranışlardan kaçınılmalıdır (Kocaoluk, 1999).

Değerlendirmede, göz önünde bulunması gereken özellikler şunlar olmalıdır:

- 1) Yapılan çalışmanın özgünlüğü
- 2) Verileni alma, uygulama ve çözümlene yetisi
- 3) Anlatım gücü
- 4) Zamanı, araç ve gereci kullanma yeterliliği
- 5) Çalışmalara karşı ilgisi, isteği ve yaptığı işe kendini verebilmesi
- 6) Düzenli çalışma yetisi
- 7) Genel gelişimi (Çalışmalar arasında aşama yapıp yapmadığı)
- 8) Atatürk'ün, kişisel özellikleri, çeşitli yönleri ve Atatürkçü düşüncede özellik taşıyan önemli yaklaşımlar, farklı sınıflar da yer verilmekle birlikte; öğrencilerin yaş seviyelerine göre, amaçları gerçekleştirecek güncel konularla desteklenip zenginleştirilmeli, davranışlar güncel konularla bağlantı kurularak verilmelidir.

5.4. Sınıf Amaçları İle İlgili Açıklamalar

- 1) Bu programda, genel amaçlara dayalı olarak, Resim-iş dersinin sınıf amaçları tek tek ele alınmıştır. Bu amaçların, ölçülebilir ve gözlenebilir hale getirilebilmeleri için, her amacın altına davranışlar konmuştur.

Sınıf amaçlarının tümü, bir bütün olarak düşünülmüştür. Bu nedenle, gerektiğinde sınıf amaçları arasında yer değişikliği yapılabilir.

Resim-iş dersinin özel amaçları; çevresinden, öğrenciye ilginç gelecek bir veya birden fazla konu ile zenginleştirilerek verilmesine özen gösterilecektir.

- 2) Amaçlardan ve davranışlardan sonra konu başlıkları; her işlenişin başında sıralanmıştır. Bu amaçlara göre, konunun örnek işlenişi verilmiş, verilmeyen diğer amaçların işlenişleri ise, öğretmenin yaratıcılığına bırakılarak, okul ve çevre şartlarına uygun, değişik işlenişle yapmaları bu dersin daha zevkli hale gelmesine yardımcı olur .
- 3) Program içerisinde yer alan değerlendirmeler, verilen örnek işlenişlere göre seçilmiştir. Buna göre; işleniş yapılmayan, amaçlara uygun, değerlendirmeler öğretmen tarafından yapılacaktır .
- 4) Özellikle; birinci, ikinci ve üçüncü sınıflarda, bilgi basamağında verilen amaçlara ilişkin değişik teknik, araç ve gereçlerin kullanılması doğrudan öğretim yöntemi ile değil, uygulamalar sırasında sezdirilerek verilmelidir.
- 5) İlköğretim okulları birinci devrede, saydam boya türü çalışmaları, öğrencilerin geniş yüzeyleri rahat renklendirmesi için verilmiştir. Teknik zorlamalara gidilmemelidir.
- 6) Çok madde ile temas sağlanarak, gözlem ve incelemeye imkan tanımak için, evlerde ve sınıfın uygun yerlerinde, estetik görünümünde, değişik malzemelerden oluşan koleksiyon örnekleri yapılmalıdır.

- 7) Özellikle, birinci devrede doğrudan çizgi ve renk etütleri yapmak yerine, gerçekleştirdikleri çalışmalar üzerinde, çizgi ve renk bilgileri sezdirilerek verilmelidir.
- 8) Tasarım bilgisi verilirken, imkanlar ölçüsünde özgün tasarım ürünlerinden örnekler gösterilmeli, sağlanamaz ise, bunların kaliteli röprodüksiyonları derslerde kullanılmalıdır.
- 9) Öğrencilerin ilgisini çekerek, çevrede bulunan imalathaneler, fabrikalar, atölyeler, stüdyolar vb. yerler gezdirilerek, onların tasarlama yeteneklerinin gelişmesi sağlanmalıdır.
- 10) Sınıf, okul ve gösteri salonlarının dekorasyonunda, öğrencilere guruplar halinde çalışabilecekleri tasarım projeleri yaptırılmalıdır.
- 11) Resim-iş dersinin, bu programa uygun olarak işlenebilmesi için film, slayt, video, kasetlerinden ve röprodüksiyonlarından yararlanılması okul, çevre olanaklarının kullanılması gerekmektedir. Okul idareleri tarafından, konularla ilgili film, slayt, video kasetleri ve röprodüksiyon örnekleri, Halk Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Eğitim Araçları Merkezi ve Film, Radyo, Televizyon ile Eğitim Merkezinden (F.R.T.E.M.-ANKARA) temin edilmelidir (Kocaoluk, 1999).

6.İŞİTME ENGELİ NEDİR?

İşitme ve anlama, insanoğlunun diğer insanlarla ilişki kurma yoludur. Bu da, dil aracılığı ile gerçekleşmektedir. Bu özellik ise; insanı sosyal bir varlık yapar ve düşünmesini, konuşmasını, böylece kendini ve düşüncelerini ortaya koymasını daha iyi sağlar.

İşitmenin gerçekleşmesi için, sesin olması, sesin kulağa ulaşması, o sesin insan kulağının alabileceği frekans ve şiddet sınırları içinde olması, kulaktaki dış, orta ve iç bölümleri aşması, merkeze ulaşması ve merkezce algılanması gerekmektedir (Atay, 1999).

İşitme kaybı, değişik şekillerde tanımlanmaktadır. Bir tanımda; "Çok hafif dereceden, çok ileri dereceye kadar farklılık gösteren, işitme yetersizliği durumu, işitme kaybını ortaya çıkarmaktadır." Bir diğer tanımda ise; "Bireyin, işitme duyarlılığının onun gelişim, uyum, özellikle de iletişimdeki görevlerini yeterince yerine getirememesi halidir" şeklinde açıklama yapılmaktadır.

İnsanoğlu kendi gereksinimleri ile, dış çevre koşulları arasındaki ilişki ve bağdaştırmayı duyuları ile sağlar. Bu duyular; işitme, görme, koklama, dokunma ve tatmadır. Bu duyular arasında işitme, bireyin çevresi ile ilişki kurmasında, yararlandığı duyuların başında gelmektedir. İletişimin, iki temel ögesi olarak konuşma ve işitme kabul edilmektedir. Anlaşılacağı üzere, konuşmanın ise ancak işitme yolu ile kazanılacağıdır.

Doç. Dr. Mesude Atay, işitme ve anlamamanın, insanoğlunun diğer insanlarla ilişki kurma yolu olduğunu ve doğal olarak da dil aracılığı ile gerçekleştiğini belirtmektedir. Bu özellik ise, insanı sosyal bir varlık yapmasının yanında, kendi düşüncelerini ortaya koymasını sağlamaktadır.

Bunların ışığında, bize işitme engelli insanın yaşamında, ortaya çıkabilecek sorunları ve özel eğitimin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

6.1. İşitme Engelli Çocuğa Yaklaşımında Temel İlkeler

İşitme engelli bir çocuğa, yardım planlanırken üç temel öge önem kazanmaktadır.Çocuk, çevre ve amaçların belirlenmesi.

6.1.1. Çocuk

Unutulmaması gereken en önemli nokta, işitme engelli çocuğun öğrenen bir çocuk olduğudur.

6.1.2. Çocuğun Çevresi

Çocuğun çevresi, bir bütün olarak ev ve okul içinde ele alınmalıdır. Bu ise, işitme engelli çocuğun problemlerini ve öğrenme motivasyonunun nasıl olacağını,

aynı zamanda öğrenmenin kişiliğini, çocuğun bulunduğu toplumla ilgili bilgileri içermektedir.

6.1.3. Amaçların Belirlenmesi

İşitme engelli çocuklara yaklaşımda şu ilkelerin daima hatırlanması gerekir;

1. Her çocuk, uzun bir tarihsel geleceğe sahip olan, kültürel bir toplumda doğar. Çocuk, ait olduğu topluma kaynaştırılmalıdır. Kaynaştırmanın, çocuğun en yakın ve en doğal çevresi olan, ailede başladığı hatırlanmalıdır.
2. İşitme engelli çocuk, çok küçük yaştan itibaren, işiten kişilerle ya da işitme engellilerle veya her iki grupta mutlaka kaynaştırılmalıdır.
3. İşitme engelli çocuğun eğitimi, her çocuk ve aile için, teşhis konulduğu andan itibaren rehberliği zorunlu kılmaktadır.
4. İşitme engelli çocukların pek çoğunun, en azından günlük konuşmalarda, temel bazı kelimeleri öğrenmeleri mümkündür. Böylece, onların günlük yaşama katılabilmeleri bir parça sağlanabilir.
5. Eğitime yönelik programın, planlanması ve uygulanmasında, merkez "çocuk" olmalıdır.

7.İŞİTME ENGELLİ ÇOCUKLARIN EĞİTİMİ

Ülkemizde altı yaşını bitiren çocukların çoğu, zorunlu olarak eğitime başlayabilmektedir. Ama öyle çocuklar vardır ki, bazı özelliklerindeki sapmalardan dolayı, normal okullara kabul edilmemektedirler. Onlar, ayrı özel kayıt ve sıra bekleme sonunda kendilerine uygun okullara kabul edilmektedirler (Hormandor, 1997).

Eğitimin amacını, "bireylerin kendi benlikleri ve çevreleriyle dengeli ilişkiler içinde mutlu yaşam sürmesi" diye tanımlıyorsak, özel eğitim gerektiren çocukları, bu amacın dışında tutamayız.

Özel eğitim bireylerinin bazı özelliklerinde meydana gelen zedelenme, sapma, yetersizlikten kaynaklanan özür durumları ve onların genel eğitim hizmetlerinden yararlanmalarından, eğitim hizmetlerinin özelleştirilmesini kapsamaktadır (Hormandor, 1997).

Özel eğitimi, genel anlamda; "özel eğitime muhtaç çocukların eğitimleri için özel olarak geliştirilmiş eğitim programları ile bu çocukların özrü, ve özelliklerine uygun ortamda sürdürülen eğitimidir" şeklinde tanımlayabiliriz. Ülkemizde, işitme engellilerin eğitim tarihçesine baktığımızda, İstanbul'da 1889'da Ticaret Mektebi içinde başlatılmış, sonraları okul önemini yitirmiş ve öğrencileri başka yerlere gönderilmiştir. İkinci okul, 1923'te İzmir'de açılmıştır. Üçüncü okul, 1944 yılında İstanbul'da bir dernek tarafından açılıp, daha sonra Milli Eğitim Bakanlığı'na devir alınmıştır. 1951'den bu yana, işitme engellilerin eğitimi, Milli Eğitim Bakanlığı'na yürütülmektedir. Bir dönem, Bakanlık tarafından işitme engelliler okullarında, erken yaşta eğitim ve kaynaştırma amaçlı ana sınıfı uygulaması başlatılmış ancak, açılan bu sınıflara öğrenci bulmaktaki zorluk, planlandığı gibi yürümemesine neden olmuştur. Bu konuda, en planlı çalışan kurum, Anadolu Üniversitesi bünyesinde, İşitme Engelli Çocukları Eğitim Merkezi, kısaca İÇEM'dir. İÇEM, işitme engelli çocuğun engellinin, 0-1 yaş içinde fark edilip, hemen kuruma başvurmasını öngörür. 0-1 yaş içinde, çocuğa uygun cihazlandırma ve aile eğitimi çalışmalarına başlanır. Daha sonra, 4 yaştan itibaren ilköğretim 1'e kadar yuva eğitimi, ilköğretim, ortaokul ve lise eğitimleri sıra ile verilir. Geçtiğimiz yıllarda, ilköğretim ve sanat ortaokulu adı altında sanat eğitimi veren okullar yeni alınan kararla ilköğretim okulu olarak sekiz yıllık eğitime geçiş yapılmıştır. İşitme engelli çocuklara lise düzeyinde daha programlı ve kapsamlı eğitim verebilmek için, birkaç yıldır yeni çalışmalar yapılmakta ve çok programlı liseler adı altında, çeşitli illerde okullar açılmaktadır. Üniversite düzeyindeki eğitim çalışmaları da, yine Anadolu

Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü ve İÇEM etkileşimi ile başlatılmıştır (Çağlar, 1981).

7.1. Özel Eğitim

Türkiye’de, her yıl doğan 1,3 milyon civarındaki çocuktan, yaklaşık 150 bin’i diğerlerinden farklı bakım, ilgi, eğitim ve sağlık hizmetlerine gereksinim duyar. Bunların büyük çoğunluğu, özürlü çocuklardır. Özürlü çocuğa sahip ailelerin, kuşkusuz diğer ailelere göre eğitim, moral, sosyal, ekonomik açıdan daha fazla desteğe gereksinimleri vardır. Bu destek, ancak özel eğitim hizmeti ile verilebilir.

573 sayılı Kanun Hükmündeki Kararname’de, özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için, özel yetişmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile, onların özür ve özelliklerine uygun ortamda eğitilmeleri gerektiği belirtilmektedir. Ayrıca, özel eğitim okulları, özel eğitim gerektiren bireyler için özür ve özelliklerine uygun, gündüzlü ya da yatılı olarak açılır. Normal eğitim okullarındaki özel eğitim sınıflarında, durumları ayrı bir sınıfta eğitilmeyi gerektiren öğrenciler için okul öncesi, ilk ve ortaöğretim kademelerinde sınıflar bulunur. (Kırcaali, 1992).

7.2. Kaynaştırma Eğitimi

7.2.1. Kaynaştırma (Entegrasyon) Nedir?

Doç. Dr. Mesude Atay, kaynaştırmayı, "engelli çocukların normal gelişim gösteren yaşlıları ile normal eğitim ve öğrenime özel bir şekilde dahil edilmesidir" şeklinde tanımlamaktadır. Kaynaştırma, her düzeyde, okul öncesi dönemde başlayarak, daha ileri sınıflarda da devam ettirilir. Ancak, temel becerilerin kazanılması açısından okul öncesi dönemde kaynaştırmanın önemi büyüktür.

Böyle bir ortamda, normal işiten çocuk, engelli arkadaşları ile birlikte olmaktan ve çalışmaktan mutluluk duyabilecektir.

7.2.2. Kaynaştırma Eğitiminin Amaçları Nelerdir?

Engelli çocukların eğitiminde, önemli bir yer tutan kaynaştırma eğitiminin amaçlarını sıralayacak olursak;

- 1) Özel eğitime muhtaç çocukların ailede, okulda yakın çevreleri ile ilişki kurması, onlar tarafından içtenlikle kabul edilmesi, mümkün olan her yerde ve her fırsatta birlikte bulunmalarının ve her grup tarafından yadırganmadan kabul görmelerinin sağlanması.
- 2) Özel eğitime muhtaç çocuklara, gerçekçi benlik kavramının kazandırılması. Kendini olduğu gibi kabul etmesi, kuvvetli ve zayıf yönleri tanıtarak, neleri ne düzeyde yapıp yapamayacağını gösterilmesi. Kendine karşı, güven ortamının geliştirilmesinin sağlanması.
- 3) Ailede, okulda, çocuğun akranlarında, yakınlarında ve yakın çevresinde çocuğun ilişki kurduğu insanlarda, engellilere karşı geliştirilmiş peşin yargıların, olumsuz tavırların tutum ve inançların değiştirilmesi, gerçeğe uyarlanması. (Karatepe, 1982).
- 4) Özel eğitime muhtaç çocukların, diğer çocuklardan ayrılmaması, onlara ayrıcalıklı davranılması.
- 5) Durumlarının gerektirdiği, hoşgörülü bir ortam sağlanması.
- 6) Başkaları tarafından, normal bir şekilde kabul edilmesinin sağlanması. (Bıyıklı, 1989).
- 7) İletişimin, yavaş yavaş etkileşime dönüşmesini sağlamak.
- 8) Engelli çocukların, doğal ve temel gereksinimlerinin kısıtlanmaması, en az normal çocuklara sağlanan düzeyde olması ve bunların engellilerin yararlanabileceği şekilde sergilenmesi (Özsoy, 1985).

7.2.3. Kaynaştırma Eğitiminin Avantajları Nelerdir?

İşitme engelli çocuğa verilecek, kaynaştırma eğitimi ile birlikte, çocuğa sağlanacak bir çok avantajı da beraberinde getirmektedir.

"İşitme engelli çocuğun, yaşlıları ile etkileşimi, çocuğun sosyal ilişkiye girmesini geliştirmektedir"(Atay,1999). Bu nedenle de, çocuklarla iletişim kurması için fırsatları arttırmaktadır. Bu sayede çocuk, bolca uygulama yapma imkanı bulacak ve deneyimlerini arttıracaktır. Normal işiten çocukların, işitme engelli çocuklar için, olumlu sosyal davranışlar sergiledikleri gözlenmektedir.

Kaynaştırma sınıfında, serbest oyun etkinliği sırasında, engelli çocukların, eğitimcinin de güdülemesiyle, yaşlılarının sosyal davranışlarını taklit etmelerinde artış gözlenebilmektedir. Engelli çocukların, tipik akran modelleri ve normal gelişen yaşlıları ile, sosyal iletişim için uyum yollarını öğrenmek amacı ile, çeşitli fırsatlardan yararlanmaları beklenmektedir (Atay, 1999).

Serbest oyun ve sanat faaliyetlerinin, işitme engelli ve normal işiten çocuklar arasındaki iletişimi beslediği anlaşılmaktadır.

7.3. İşitme Engellilerin Kaynaştırması Nasıl Yapılmalıdır?

İşitme engelli çocuk bulunmayan bir okulda, özel bir sınıfta yapılmalıdır. Şöyle ki;

İfade dersleri, kendi dersliklerinde yapılmalıdır. Beceri dersleri ise, aynı seviyedeki normal işitenlerle birleştirilerek yapılmalıdır. İşitenlerle beraber aynı sınıfa, ancak bir sınıfa iki işitme engelli öğrenci kaynaştırılarak, bu da sınıfa hakim olabilecek yerlerde, bu öğrencilere yer verilmeli ve sürekli etkinliklere sokulmalıdır. Haftanın belirli günleri, bu sınıfları uzmanlar ziyaret etmelidir. Kaynaştırma eğitimini takip eden zaman dilimi içinde, mutlaka uzman bir öğretmen ile, kişisel çalışma yapılmalıdır (Turhan, 1992).

7.4. İşitme Engelli Çocukların Eğitiminde Kullanılan İletişim Yöntemleri

İşitme engelli çocukların eğitiminde, bir takım yöntemler geliştirilmiştir. Bu yöntemleri üç kümede toplayabiliriz.

7.4.1. İşaret (Manuel) Yöntemi

"İşaret yöntemi, iletişim için beden hareketlerinden oluşan ve bununla birlikte görme yoluyla alınan uyarıların kullanılmasına dayanmaktadır" (Özsoy, 1985).

Bugün, değişik biçimlerde uygulanmaktadır.

Ballantyne, "İşaret dili, parmak alfabesi ve belgili konuşma" olmak üzere üç değişik türden söz etmektedir.

İşaret dili; işaretler fikir ve cisimlere benzetilmeye çalışılır. Daha çok eğitim görmemiş, doğuştan özürlü çocukların kullandıkları yöntem olarak bilinir. Bir diğeri ise "parmak alfabesi" olarak adlandırılan ve belli bir dilin harflerini, parmaklarla görülür biçimde benzetmeye dayanır. Daha çok, yazı dilini bilenlerce kullanılır. "Balgili konuşma" yöntemi ise; her ses için, bir özel işaret kullanılması ile gerçekleşir. İşaret, kolay öğrenilmektedir. Çünkü, çocuğun kendi gelişimine uymaktadır (Özsoy, 1985).

7.4.2. Sözlü İletişim (Oral) Yöntem

İşitme engelli kişiyi, ana dilini konuşabilir ve konuşulana anlayabilir hale getirmeyi amaçlayan bir yöntemdir. Zaman içinde oral yöntem, kendi içinde değişik uygulama biçimleri göstermiştir (Özsoy, 1985).

7.4.2.1. Arı Sözlü İletişim Yöntemi

Arı sözlü iletişim, hiçbir işaretin kullanılmasına izin ve yer vermeden, çocuğun konuşulana anlayabilir, konuşmasını anlaşılabilir hale gelmesini amaçlayan bir uygulama biçimidir. Dudaktan anlamaya dayalı olarak uygulanır (Özsoy, 1985).

7.4.2.2. Çok Duyulu Sözlü İletişim Yöntemi

Arı sözlü iletişime benzer, yalnız ona ek olarak okuma yazmayı da konuşma ve konuşmayı anlamayı da birlikte ele alır. Anlama ve konuşmanın dayanağı okuma yazmadır (Özsoy, 1985).

7.4.2.3. Doğal Sözlü İletişim Yöntemi

Günlük hayatı merkez alan konuşmalar, soru ve cevap biçiminde öğretilmeye çalışılır. Anlama ve konuşma, günlük hayattaki konuşmalara bağlı olarak, kazan dırılmaya çalışılır (Özsoy, 1985).

7.4.2.4. Verbotonal İletişim Yöntemi

Öğrencilerin, işitme kalıntılarını dikkate alarak uygulanabilecek biçimde, sesleri yükselterek vermeye yarayan ve ‘’suvag’’ adı verilen bir dizi grup işitme aracının kullanılması yoluyla, sağırları, normal insanlar gibi konuşabilir hale getirmeyi amaçlayan bir yöntemdir(Özsoy, 1985).

7.4.3. Karma Yöntem

İşitme engelli çocuk, çevresindekilerle iletişim sağlamak için, beden hareketi, jest, mimik gibi her yoldan yararlanabilmeli ve yararlandırılmalıdır. Bu yöntemde kullanılan jest ve mimikler, toplumda kullanılan, alışılmış jest ve mimiklerdir (Özsoy, 1985).

Sonuç olarak, işitme engelli çocuklar için öğretmenin uygulanabileceği tek ve en iyi yöntemin bulunmadığıdır. Yukarıda sözü edilen her yöntemden, imkanlara göre yararlanmak mümkündür.

8.İŞİTME ENGELLİ ÇOCUĞUN GELİŞİMİNDE AİLE EĞİTİMİ

İşitme engellilerin eğitimi, normal çocukların eğitimine, birçok yönden benzerlik gösterir. İlkeler, birbirine benzer. Eğitim, "her yerde eğitim"e dönüşmektedir. Yani, çocuğun bulunduğu her yerde eğitim yapılacak diye belirtilebilir. Çocuğun bulunduğu, "her yerde"nin başında, aile gelmektedir (Özsoy, 1982).

Bilindiği gibi, çocuk okulda geçirdiği vakitten daha fazlasını, evde aile ile birlikte geçirmektedir. Okulda, belirli davranışlar kazanan çocuk, bu davranış ve öğretilerini evde pekiştirecektir. Eğer, okul ve aile aynı noktalar üzerinde durmaz, zıt tutumlar içinde bulunurlarsa, bu pekişme olmayacaktır.

Çocuğun gelişiminde, ailenin rolü kaçınılmazdır. Ailenin, engelli çocuk için gerekli ya da yararlı ortamlar ve bunların nasıl düzenleneceği konusunda, eğitim görmesi gerekmektedir.

Çocuğun, işitme kaybı tanısını gören bir ailenin, duyduğu tepkiler çok yoğun olup, üzüntü, şok, özrü ya da çocuğu kabul etmeme, çocukla ilişkinin bozulması gibi çeşitli duyguları içermektedir. Başlangıçta, duyulan şok, anne ve babanın olumlu faaliyetlere girişmesini engelleyebilmektedir (Tüfekçioğlu, 1998).

Bu durumun sonucu olarak da, işitme engelli çocuğun anne ve babaları ile kullandıkları dilin, işiten çocuğun anne ve babasıyla kullandığı dilden, farklı olduğunu bize göstermektedir.

8.1. Aile Eğitiminin Temel Amaçları

İlk amaç, sürekli cihaz kullanımı ile ilgilidir. Çocuğun, cihazı uyanık olduğu tüm saatlerde kullanmasını sağlamaktır. Aileye, bunun mutlaka belirtilmesi lazımdır. Aileye, çocuk ile nasıl bir iletişim kuracağı anlatılmalıdır. Çocukla, aile içinde, normal bir ilişki kurulması gerekmektedir. Aileye, moral ve destek vermek

gerekmektedir. Çocukların, oyun becerilerini geliştirmek için, anne ve babanın küçük yaşlardaki çocuğa eğitimi, oyun üzerine kurmaları istenmektedir. (Sucuoğlu, 1977).

8.2. Aile Danışmanlığı ve Rehberlik

Aile içinde, çocuğun konumunu belirlemek, eğitimi için büyük önem taşımaktadır. Çocuğun, konumunun belirlenmesi için, bir takım soruların cevabı aranmalıdır;

- 1) Aile, çocuğu özrü ile kabul ediyor mu?
 - 2) Aile, çocuğun gelişimsel özelliklerini biliyor mu? Çocuğu tanıyor mu?
 - 3) Çocuktan beklentiler, çocuğun kapasitesine uyuyor mu?
 - 4) Aile, gerekli olan tüm meslek grupları ile, özellikle de eğitimcilerle işbirliğine hazır mı?
 - 5) Aile ,verilen danışmanlığı ve rehberliği kabul edip uygulayabiliyor mu?
- (Atay,1999).

Bu sorulara, açık ve dürüst cevap verebilen aileler, eğitimde rehberlik ve danışmanlık hizmetlerine hazır demektir.

Özürlü çocuğa sahip, anne ve babaların, duygularını bir başkasının anlaya bilmesi, sorunları yaşayabilmesi, sanıldığı kadar kolay değildir. Bununla birlikte, toplumda bunu en iyi anlayabilen kişilerin başında, "özel eğitimciler" gelmektedir.

Çünkü, çocukla yakından ilgilenen, onun sorunları ile uğraşan ve aileye de bu anlamda en yakın olan kişiler özel eğitimcilerdir.

Tanı konulduktan sonra, ailenin en az yara ile atlatması gereken devre, ailenin çocuğun engelini olduğu gibi kabul edebileceği döneme gelmesi gereken dönemdir. Ailenin, yardım alabileceği en önemli kişiler eğitimciler, eğitimcilerin ise aileler olacaktır(Atay, 1999).

Eğitimde, olumlu sonuç alınabilmesi için, aile ve okulun işbirliği içinde bulunması, çocuk için her açıdan yararlı olacaktır. Sabır, karşılıklı anlayış ve güven, bu eğitimde başarıyı artıracaktır. Unutulmamalıdır ki, eğitimin başarısı, çocuğun aldığı sevginin boyutuna bağlıdır. Çocuk, ne kadar iyi tanınırsa, var olan sorunları o kadar rahat çözüme kavuşacak, hem çocuk hem de aile daha az yıpranacaktır.

9.ÇOCUK RESİMİNİN GELİŞİM AŞAMALARI

Çocuk, bedensel ve zihinsel açıdan geliştikçe ,ilgili olduğu sanat faaliyetinde de belirgin değişiklikler göze çarpar.

Aşağıda, ayrıntıları ile bahsedeceğimiz gelişim aşamalarında, her çocuğun bir evreden diğerine aynı zamanda ulaşması söz konusu değildir. Yalnız sanat,sürekli gelişen bir süreç olduğundan, sanatın gelişimi açısından da aynı yaşlarda aynı evrelerden geçerler.

Çocuk resminin, gelişim aşamalarını beş evrede toplayabiliriz.

Yavuzer Haluk, “Resimleri İle Çocuk” adlı kitabında, evreleri şöyle açıklamıştır:

9.1. Karalama Dönemi (2-4 Yaş)

İlk yıllarda çocuk, kâğıt üzerine bir takım gelişigüzel çizgiler çizer. 18. ay dolaylarında, çocuğun ilk karalama girişimleri dikkatimizi çeker. Başlangıçta kâğıt, çocuk tarafından, içinde grafik işaretlerinin uçtuğu bir kap gibi ele alınır. Çocuk, ne mesafeyi, ne oturacağı resmin temelini, ne de sağ ve solunu göz önünde bulundurur. Bu evrede çocuk, bir eşyanın üzerine, ıslak parmağı ile çizdiği çizgilerle, kum üzerinde arkasından bir sopa çekerek yürüdüğünde, meydana gelen çizgileri tren ya da ray olarak isimlendirir. Çocuğa göre çizmek, elin hareketlerini kâğıda dökmektir. Yaşamın ilk yıllarında, keşif veya icat girişimlerinde olan çocuk, her şeye dokunur, dokunduğu objeler arasında kâğıt da bulunur. Eli, amaçsız bir şekilde

kâğıt üzerinde dolaşırken, çizgiler bırakır. Çocuk, oluşan çizgileri görür ve onların yaratıcısı olduğunu anlar (Yavuzer, 1997).

Normal işiten çocuklarda olduğu gibi, işitme engelli çocuklarda da bu dönemde aynı gelişimler gözlenmektedir. Bununla birlikte, bu dönemi normal işiten yaşlıları gibi, aynı aşamada tamamlaması için, daha fazla yardıma ihtiyacı olacağı kesindir. İşitme engelli çocuğa bu evrede, kalemi istediği gibi kullanabilmesi için, onu elinde tutmasını öğretmek gerekmektedir. Yine, burada aile bireylerine büyük işler düşmektedir. Çocukla birlikte, onun hoşlanabileceği renkli ve çekici olan resimli kitaplara bakılabilir.

9.2. Şema Öncesi Dönem (4-7 Yaş)

Genelde, 4 yaş civarında çocuklar, oldukça tanınabilecek biçimler çizmeye başlar. Bununla birlikte, kesin olarak bunların neler olduğunu söylemek çok zordur. Çocuk, 5 yaşlarında insanları, evleri ya da ağaçları tanır. 6 yaşlarına geldiğinde, yapacağı resmin türünü belirleyecek türlü öğeler ortaya çıkar (Yavuzer, 1997).

Bu dönemde, işitme engelli çocukta görülen özelliklerden biri de çocuğun esnekliğidir. Engelli birey, heyecan ve coşkusunu ,sanat yapıtlarında kendisini heyecanlandıran ve zevk veren şeyleri resimlerinde abartılmış bir şekilde göstermeye çalışmaktadır.

İşitme engelli çocuk, normal işiten çocuktan ayrı olarak etki altında kalabilir. İşitme engelli çocuk, başkalarının ne yaptığı ile daha fazla ilgilenmektedir.

Bu dönemdeki çocuk da, görüş büyük ölçüde öznedir. Duyguların egemenliğinde ve hayallerle doludur. Bu görüş kültürel ve mantıksal kısıtlamalarla biçimlendirilmemiştir. Bunun sonucu olarak ta insan figürü çizimleri şematiktir. Vücut oranları gerçek dışıdır. Önemli sayılan şeyleri oransız bir biçimde, büyük bir çizgisel perspektif, hiç dikkate alınmaksızın ifade edilmiştir (Yavuzer, 1997).

9.3. Şematik Dönem (7-9 Yaş)

Yaklaşık olarak, 7 yaşlarında başlayan ve şekil kavramının gerçekleştiği bu dönemdeki bazı çocukların şemaları, oldukça zengin bir kavramken bazılarınıninki de zayıf bir sembol olabilir. Nasıl ki iki çocuk, bireysel özellikleri açısından birbirinin aynı değilse, şemalar da birbirinin benzeri değildir. Çocuğun, bir şeyi nasıl gördüğü; o şeye verdiği duygusal anlam, deneyimleri, bir objeye dokunarak ya da objenin nasıl hareket ettiğini veya davrandığını izleyerek etkilenmesi, şemanın oluşumunu belirler (Yavuzer, 1997).

İşitme engelli çocuklar, çevreleriyle faal etkileşimler içinde bulunama yabilirler. Normal işiten çocuklar kadar, çevrelerindeki her şeyin farkında olmaya bilirler. Bu durumda, işitme engelli bireylerin şemalarının, normal yaşlıtlarına göre daha zayıf olmasını sağlamaktadır.

9.4. Gerçekçilik Dönemi (9-12 Yaş)

Bu yaşlardaki çocuk, artık toplumun bir üyesi olduğundan, her şeyden haberdardır. Haberdar oluşu, çocuğun çizgilerine yansımaya başlar. Bu evredeki çocuk, ayrıntıya ilgi duyarken, giderek resimlerini göstermekten hoşlanmaz. Renkler gelişigüzel seçilmek yerine, gerçeğe uygun bir biçimde seçilmeye başlanmıştır. Bu dönemdeki çocuğun resminde, artık erken yılların güçsüz fakat özgür havası kalkmış, içinde yaşadığı kültür ve toplumun bazı zevk ölçülerine uyma kaygısı egemen olmuştur. 6-8 yaşından başlayarak, cinsel ayırımını çizimlerinde gösteren çocuk, erkek ve kız giysilerindeki ayırımları, özellikle ve özenle belirtir. Konu seçiminde, kızlar ile erkekler arasında ayırımlar belirir. Erkek çocuklar, daha çok tekneler, uçaklar, trenler, savaş ve spor sahneleri; kızlar ise; kadın yüzleri, giysiler, evler, çiçekler, yavrulu hayvanlar çizerler. Bu evrede, çocuklar ne çizeceklerini uzun uzun düşünürler. Yaptıklarını beğenmezler, olması gerektiği biçimde yapamadıklarını sanıp cesaretlerini yitirebilirler. Çocuğun bu yıllarda,

kendini anlatma gücüne olan güveni sık sık sarsılır. Yaratıcı etkinliklerinde, beceriksiz ve şaşkınlırlar. Fiziksel, zihinsel ve duygusal büyüme sonucu, artık daha önceki yıllarda kullandıkları üslup onları doyurmaz (Yavuzer, 1997).

İşitme engelli çocuk da, bu dönemin özelliklerini resimlerine yansıtmaktadır. Çocuklar bu dönemde, yeni tekniklerle karşılaşacaklardır. Bu tekniklerin öğrenimi, işitme engelli çocuklar için daha güç olacaktır. Bu aşamada, onlar için hazırlanan malzemelerin ve ortamın, eğitimciler tarafından iyi bir şekilde anlatılması gerekmektedir. Engelli çocuğun, yaşlılarından geri kalmamak ve dönemi sağlıklı olarak geçirmek için, teşvik ve desteğe ihtiyacı vardır.

9.5. Görünürde Doğalcılık Dönemi (12-14 Yaş)

Çocuk ya da ergen bu dönemde, yakın çevresinde gördüğü objelerin oranı larını, boyutlarını, derinliklerini çizgilerinde yansıtmaya çalışır. Bu evrede, insan figürünün büyük ayrıntıyla çizildiği ve tahmin edileceği gibi, cinsel özelliklerden haberdar olmanın büyük ölçüde arttığı, bunların resme yansıdığı gözlemlenmektedir. Yine bu dönemdeki çocuğun, renk farklılıklarından haberdar olduğu ve rengi en iyi biçimde kullandığı görülür (Yavuzer, 1997).

İşitme engelli çocukta, rengi nesnelere yakın olarak vermeye çalışır. Objelerde, oransal farklılıklar bulunsa da, genel olarak, normal yaşlıları gibi boyutlarını, derinliklerini vermeye çalışırlar. Resimlerinde, kendini başarısız gören engelli çocuk, daha çabuk sıkılıp, agresif tavırlar sergileyebilmiştir.

10.İŞİTME ENGELLİ ÇOCUKLARDA KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNDE SANAT

İşitme engelli çocuklar, iletişim için gerekli olan konuşmanın, bulunduğu bir ortamda yaşamaktadırlar. Bundan dolayıdır ki, okul ortamında, konuşma ve anlatımda, zaman zaman yetersiz kalabilmektedirler.

Sanat, işitme ve sözel iletişime, çok fazla ihtiyaç duyulmayan bir alandır. Bunun içindir ki, işitme engelli çocukların başarıma duygusunu yaşayabilmeleri için, sözel iletişim için fırsatlara sahip olan, sanat çalışmalarına önem verilmeli ve fırsatlar yaratılmalıdır.

İşitme engelli çocuk, kişisel anlamı olan bir sanat çalışmasında, aktif olmaktadır ve pasif olduğu konumlardan, daha çok öğrenebilme şansı yakalamaktadır.

Bir sanat çalışmasında, genellikle görülebilir bir çalışma üzerinde yoğunlaşılır. İşitme engelli çocuk, başarı derecesi için gerekli olan bilgiyi kolayca kavrayabilmektedir. Sanat çalışmaları, çocuğun kendisini anlatması için işleyen bir mekanizmadır. İşitme engelli çocuklar, normal işiten yaşlıları ile birlikte oldukları zaman, farklılaşım ve etkileşim problemleri daha açık bir şekilde ortaya çıkar. İşitme engelli çocukların, diğer çocuklarla iletişim kurabilme yetenekleri çok düşüktür. Bununla birlikte, iletişim ve etkileşimin en az baskılı olduğu aktivitelerde, yaşlılarıyla birlikte olmaktan mutluluk duyarlar. Sanat çalışmalarının yapıldığı ortamda, çocukların arasında, sosyal etkileşim için fırsatlar artmakta ve sosyal yetenekler gelişmektedir. Bütün bunların yanı sıra, dilin kullanılması ve öğrenilmesinde sanat, çok önem kazanmaktadır. Sanat etkinliği sırasında, çocuklara kavram eğitimi vermek için, eğitimcilere çok önemli fırsatlar çıkmaktadır (Atay, 1999).

Çocuklar sanat yoluyla, kendi düşüncelerini anlatacaklar ve başarı için önemli bir deneyim kazanacaklardır.

10.1.Sanat Eğitiminin İşitme Engelli Çocuğun Gelişimine Katkıları

Sanat eğitiminin, engelli çocuğa kazandırdığı niteliklerin, çocuğun yaratıcılığını, bilgisini, deneyimini, iletişim kurma alışkanlığını, sorumluluk alma duygusunu kazanmasında ve gelişimi için eğitim sistemimizde büyük önemi vardır. Çünkü sanat eğitimi, genel eğitimimizin birleştirici bir ögesidir.

Sanat ve iş eğitiminin, çocuğa kazandırdığı en önemli işlevlerden biriside, duyarlılığın gelişmesidir. Çocuk, ilgisini doğaya yönelterek, doğadaki değişiklikler hakkında algılarını kuvvetlendirir. İnsan gücüyle oluşan dünya, teknoloji ile bağ kurmayı başarır. Duygularını, algılarını, deneyimlerini, sanat etkinlikleri yoluyla kullandığı gereçlerle bağ kurmayı öğrenir(Telli,1982).

Üretilen nesnelere,estetik,işlevsel ve sosyal özellikler arar. Sanatsal her etkinliğin, bir iletişim aracı olduğunu öğrenerek, insanların birbirlerini bu yolla tanıdığı ve sanatın evrensel olduğunu kavrar. Sanat ve iş eğitimi yoluyla çocuk, sorumluluk kazanır. Toplumsal yaşamın kurallarına uyma, emeğe ve işe saygılı olma yaratıcılık yolu ile ulusal kültüre ve uygarlığa katkıda bulunduğunu kavrar. Zamanını, gücünü tutumlu ve amaca uygun kullanma sorumluluğunu kazanır (Telli,1982).

Sanat eğitimi, işitme engelli çocuğun kendini ve çevresini anlatabilmesi için bir araçtır. Çocuk, kendini ne kadar iyi anlatabilirse, toplumla olan uyumu da sağlıklı bir biçimde geliştirecektir.

Herbert Read,"Sanatsal her türlü anlatım formu, kişi ile çevresi arasında oluşması beklenen psikolojik uyumu sağlamada, etkin rol oynar. Bu uyum yolu ile ki, kişinin yargı gücü, zekası, usavurma yetileri gelişir. Bu bağlamda, estetik duyarlılığın eğitilmesi, çocuğun çeşitli sanat formları aracılığı ile, kendini anlatması, sanat derslerinde buna olanak sağlanması,eğitimde temel olmalıdır " demektedir. İşitme engelli çocuğun bu yöndeki yeteneklerine, gizil gücüne işlerlik kazandırmak, dengeli toplumlar yetiştirmek için gereklidir. Sanat eğitimi, işitme engelli çocuğun, çok yönlü düşünmesini sağlar ve ruhsal gelişimine katkıda bulunur.

Dalke'ye göre "Sanat deneyimlerinin, özürülü çocuğun benliğini kuvvetlendirmeyi olumlu yönde sağlayabilmekte, kendi imajlarını daha iyi belirtmektedir".Bu aktiviteler, yaratıcı kişinin kendi fikrini ortaya koymada, yardımcı olduğunu vurgulamıştır. Silver'a göre "İşitme engelli çocuklar, sanat yolu ile kendilerini ifade etmeye bırakıldıklarında, ne hissettiklerini bildirmek için, etkili bir biçimde iletişim kurabilmektedirler".

Atack'a göre, "Sanat aktivitelerinin, işitme engelli çocuklarda beceri ve kabiliyetlerini geliştirmede kullanabileceğini, bireylerin kendilerini organize etme kabiliyetlerini kazandırdığını, grup aktivitelerinde yardımlaşma ve başkaları ile iletişim kurmayı geliştirdiğini söylemektedir".Sanat aktivitelerinde, bir şeyleri paylaşmayı sağlandığını, sanatı kelimeler olmadan, yapılan ürünün iletişim sağladığını ve yapılan ürün hakkında konuşulabildiğini vurgulamıştır.

İşitme engelli çocuk tanınmalı, ruhi durumunun ve ruh yapısının çocuğun davranışına etkisi incelenmelidir. Çocuğun, ruh durumu bozulmuşsa, davranışlarını mutlaka olumsuz yönde etkileyecektir. Sanat eğitimi alan işitme engelli çocukta ,bu olumsuz davranışlar görülmeyecektir. Çünkü sanat, çocuğun duygularına, düşünce lerine, duyarlılığına yansiyacaktır.

İşitme engelli çocuk, sanat eğitimi aracılığı ile kişiliğini kazanıp, toplumla özdeşleşir. Bunun için, sanat eğitiminin, işitme engelli çocuklar üzerinde katkısı ve önemi büyüktür.

11.İŞİTME ENGELLİ ÇOCUĞUN KİŞİLİK GELİŞİMİ VE SOSYAL UYUMU

İşitme engelli çocuk, çevresiyle bir şekilde, yaşamını devam ettirmek zorundadır. İşitme engelli çocuğun, duyan insanlardan ayrı olması, çocuğun bir takım uyumsuz davranışlar göstermesine ve uzun bir yalnızlık içine itilmesine sebep olacaktır.

Dil gelişiminde, yetersizlik gösteren işitme engelli çocuklar, iletişimin farkında olsalar bile, dinleyicinin gereksinimlerini ve sosyal çevrenin isteklerini anlasalar da, mesajın sürekliliği ve değişimi için, cümle anlamlarını da kazanmış olmaları gerekmektedir. Kişilik kavramının çocukta, erken bebeklik döneminde gelişmeye başladığı ve dilin gelişimine, eğitime çok sıkı bir şekilde bağlı olduğu bilinmektedir (Atay, 1999).

İşitme engelli bir çocuğun, sınırlı bir çevrede büyümesi, normal işiten çocuklarla paylaşımının kısıtlı olması, bu çocukların kişiliklerinde düzensizlik ve

uyumsuzluk çıkartabilmektedir. Bundan dolayı, aynı zamanda çocukta yalnızlık belirtileri ortaya çıkmaktadır.

İşitme engelli çocuklar, ailede, özellikle de kardeş ilişkilerinde yalnız kalabilirler. Anne ve baba, koruyucu bir tutum geliştirirken, kardeşlerde uygun iletişimsel davranışları geliştiremeyebilirler. Anne ve babanın, aşırı koruyucu tutumu, çocuktaki bağımlılık duygusunu geliştirir. Bu durum ise, çocuğun çevresi ile iletişimini daha da zorlaştırarak, toplum tarafından dışlanmış bir birey olma tehlikesi doğurmaktadır.(Atay,1999).

Tüm çocukların, ahlak, sosyal ve diğer gelişim alanlarında desteklenmeleri için, yaşlıları ile iletişim kurmaları gerekmektedir. İşitme engelli çocuklarda, bireysel özelliklere göre, farklı davranışlar sergileyebilmektedirler. İşitme engelli çocuklar için, verilebilecek çok belirgin kişilik özellikleri yoktur. Bazısı sakin, bazısı hareketli, bir kısmı ılımlı, bir kısmı zeki, bir kısmı da düşük zekâ düzeyi gibi görünüşler sergileyebilmektedir .

Çocukta, güven duygusunu, sağlıklı bir şekilde yerleştirebilmek gerekmektedir. Güven duygusunu kazanmış bir çocuk, yeteneklerini sergilemekten ve keşfetmeye çalışmaktan zevk alacaktır. Güven duygusunu kazanmayan çocuk, yetenek ve becerilerini geliştiremez ve saldırgan bir tutum içine girer. Çevresine rahatsızlık vererek, toplum tarafından kabul edilmeyip reddedilmesine sebep olabilir.

Mesude Atay, "Çocuğun yaşamında, sağlıklı duygusal gelişim, için önemli bir kavram da kimlik gelişimidir" demektedir. Çocuk, kendi ailesinden kişileri taklit etmeye çalışır. Taklit etmeye çalıştığı kişiler ise, ona sevgi gösteren ve onu seven kişiler olacaklardır. Ona, gösterilecek olan ilgi ve sevgi yetersiz olursa, kimlik gelişiminde, bazı problemler ortaya çıkacaktır.

Çocuğun engelli doğması, ailede bir başarısızlık olarak görülerek, aile bir yas dönemi içine girebilir. Zamanla, bu durum aşılılarak, özrü ile çocuğu kabul etmek ve hoşlanma sürecine girmek gerekmektedir. Bütün bunlar gerçekleşirken, ailenin sosyo-ekonomik ve kültürel özellikleri gibi pek çok faktör, çocuğun kabul edilmesinde önemli bir etkidir.

Bütün bu sorunların cevabı, çocuğun sosyal ve duygusal gelişimini belirleyen temel faktörler şeklinde de alınabilir.

11.1.Normal İşiten Ve İşitme Engelli Çocukların Gelişiminde Temel Ayrılıklar

Normal gelişim gösteren bir çocukta, dilin gelişmesi, doğumda anne ile çocuk arasındaki bütün duygusal ve duyumsal haberleşme ile başlayan, ardışık olayları içerir. Normal gelişim gösteren bir çocukta işitme başlangıçtan itibaren faaldir. Üç aylık bir bebek, insan sesine, konuşmalara karşılık verir. Altı aylık olduktan sonra, kendi çıkardıkları seslerle deneyim kazanarak, kendi konuşmalarını, işitme sayesinde sesini kontrol ederek geliştirmeye başlar. Bir yaşına gelen çocuk, artık dilin ritim ve melodilerini bilir. İki yaşında, çocuk sözlü ve dile ait kalıpları tekrar etmeye başlar. Böylece, insanlarla kurduğu iletişimsel davranışlar gelişir (Atay, 1999).

Geçirilen tüm bu aşamalar sonucunda çocuklar, çevre ile iletişimini sağlayacak insana özgü, dili kazanırlar. İşitme engelli bir çocuğun, engeli yüzünden bu aşamalardan geçmemesi beraberinde, bir çok sorunu getirecektir. İlk yıllarda, işitme engelli çocuk, normal işiten yaşlılarına benzer. 0-2 yaş dönemi; duyu-motor aşamasında, nesnelere ve fizik evreni, çevresinde onlarla ilişkilerini keşfeder. Ancak, bu dönemde bile, ebeveynleri ile olan etkileşim kalıplarının, yaşlılarının kinden farklı olduğu görülebilir. İşitme engelli çocuklar, çok az düzeyde cevaplar verebilir. Bu durum ise, ailenin ifadelerini kısaltır. Bu tepkiler sonucunda, ailenin beklentileri de azalmıştır. Bu, pek çok işitme engelli çocukta güvensizlik, pasiflik ve bağımlılık davranışlarını ortaya çıkarabilir. (Atay, 1999).

İleri yılları düşünerek, normal işiten bir çocuğa nasıl davranılıyorsa, işitme engelli çocuğa da o şekilde davranılmalıdır. Bu şekilde, çocuğun işitme kaybından dolayı, normal yaşlılarından eğitim yönünden geri kalması, asgari düzeye inecektir.

12.BULGULAR VE YORUM

12.1 Giriş

İşitme engellilerde, ilköğretim okullarında, 7.Sınıflarda uygulanan değerlendirme soruları ve değerlendirme sonucu oluşan verilerin tabloları, aşağıda verilmiştir. Bu çalışmada, işitme engelli çocukların, ilköğretim okullarında uygulanan resim eğitimi programları dahilinde ,yaptıkları çalışmaların ,süreç içinde gelişimleri belirtmeye çalışılmıştır. Uygulamadaki ölçüt soruları, sırası ile aşağıda verilmiştir.

12.2 Ölçütteki Sorular

- A. Öğrenci, araç ve gereçleri, tam ve tekniğe uygun kullanma yeterliliğine sahip mi?
- B. Yapılan çalışmada, renk kullanımının değerlendirilmesi.
- C. Anlatım gücü:Öğrenciye,verilen konu ile ilgili çalışmasında ,konunun dışına çıkmadan bir bütünlük içerisinde ne derece anlatabildiği.
- D. Öğrencinin, semboller kullanarak tekrarladığı ,popüler ve esnek olmayan imgeler ve kalıplaşmış çözümler dışında ,soruna özgün çözümler bulunabiliyor mu?
- E. Yapılan çalışmada, kompozisyon bilgisinin değerlendirilmesi.

12.3 Ölçütteki Soruların Analizi

RESİM NO	ÖLÇÜTTEKİ DEĞİŞKENLER					T O P L A M	AÇIKLAMALAR I Tablo 1	
	A	B	C	D	E		ÖĞRENCİNİN ADI	EVRE
1	1	2	1	1	2	7	CEREN YILMAZ	II
2	1	2	2	1	1	7	SELMA CİNGÖZ	II
3	1	2	2	1	0	6	AYŞE CİNGÖZ	II
4	1	1	1	0	1	4	ÇİĞDEM BEĞEN	II
5	1	0	1	1	0	4	SELMA CİNGÖZ	I
6	0	1	1	1	1	4	AYŞE CİNGÖZ	I
7	2	2	2	2	2	10	ÇİĞDEM BEĞEN	III
8	0	1	0	1	1	3	TUNAHAN AKSAKAL	I
9	2	2	2	1	1	8	GÜLŞAH ULUYURT	I
10	1	2	1	1	1	6	ÖZLEM KAYMAKÇI	II
11	1	1	1	1	2	6	SEYHAN YURTTAŞ	II
12	0	1	0	1	1	3	FATMA ORUÇ	III
13	1	0	1	0	1	3	ÖZLEM KAYMAKÇI	III
14	2	2	0	1	2	7	SEYHAN YURTTAŞ	III
15	1	0	1	1	0	3	CEREN YILMAZ	I
16	1	1	0	1	0	3	GONCA ŞENYİĞİT	I
17	0	0	0	1	0	1	FATİH UYAR	I
18	1	1	1	1	2	6	ELİF GÜNER	I
19	1	1	1	1	1	5	NEVRİYE GÜLER	I
20	1	1	1	1	1	5	PERVİN ŞEN	I
21	1	0	0	1	0	2	FATMA ORUÇ	I
22	1	1	1	2	2	7	ÖZLEM KAYMAKÇI	I
23	1	1	1	1	0	4	SEYHAN YURTTAŞ	I
24	1	1	0	1	1	4	FETTULLAH ŞEÇER	II
25	2	2	1	2	1	8	FETTULLAH ŞEÇER	III
26	2	2	1	2	2	9	SELMA CİNGÖZ	III
27	1	2	1	1	2	7	AYŞE CİNGÖZ	III
28	1	1	0	0	0	2	TUNAHAN AKSAKAL	II
29	2	2	2	2	2	10	GÜLŞAH ULUYURT	II
30	1	2	1	1	1	6	FETTULLAH ŞEÇER	I
31	2	2	2	2	2	10	ÇİĞDEM BEĞEN	I
32	1	1	1	1	1	5	TUNAHAN AKSAKAL	III
33	1	2	2	1	2	8	GÜLŞAH ULUYURT	III
34	1	1	1	1	1	5	GONCA ŞENYİĞİT	III
35	1	0	1	1	0	3	FATİH UYAR	III
36	1	1	1	1	1	5	ELİF GÜNER	III
37	1	1	1	1	2	6	NEVRİYE GÜLER	III
38	2	2	2	1	2	9	PERVİN ŞEN	III
39	2	1	0	1	1	5	SEHER GÜVEN	I
40	1	1	1	0	1	4	GONCA ŞENYİĞİT	II
41	0	0	0	1	1	2	FATİH UYAR	II
42	1	2	1	1	2	7	ELİF GÜNER	II
43	1	1	2	1	1	6	NEVRİYE GÜLER	II
44	2	2	2	1	2	9	PERVİN ŞEN	II
45	1	1	0	0	1	3	FATMA ORUÇ	II
46	2	2	1	2	2	9	SEHER GÜVEN	II
47	1	2	2	1	1	7	CEREN YILMAZ	III
48	2	2	2	2	2	10	SEHER GÜVEN	III

RESİM NO	ÖLÇÜTTEKİ DEĞİŞKENLER					TOPLAM	AÇIKLAMALAR 2 Tablo 2	
	A	B	C	D	E		ÖĞRENCİNİN ADI	EVRE
1	1	2	1	1	1	6	CEREN YILMAZ	II
2	2	2	2	1	1	8	SELMA CİNGÖZ	II
3	1	2	1	1	1	6	AYŞE CİNGÖZ	II
4	1	1	1	1	1	5	ÇİĞDEM BEĞEN	II
5	1	0	1	0	1	3	SELMA CİNGÖZ	I
6	1	1	1	1	1	5	AYŞE CİNGÖZ	I
7	2	2	2	2	2	10	ÇİĞDEM BEĞEN	III
8	1	1	0	1	1	4	TUNAHAN AKSAKAL	I
9	2	2	2	1	2	9	GÜLŞAH ULUYURT	I
10	1	2	1	0	1	5	ÖZLEM KAYMAKÇI	II
11	1	1	1	1	1	5	SEYHAN YURTTAŞ	II
12	1	1	0	1	1	4	FATMA ORUÇ	III
13	1	0	1	1	1	4	ÖZLEM KAYMAKÇI	III
14	2	2	1	1	1	7	SEYHAN YURTTAŞ	III
15	1	0	1	1	1	4	CEREN YILMAZ	I
16	1	1	0	0	1	3	GONCA ŞENYİĞİT	I
17	1	0	0	0	1	2	FATİH UYAR	I
18	1	1	1	1	1	5	ELİF GÜNER	I
19	1	1	1	1	1	5	NEVRİYE GÜLER	I
20	1	1	2	1	1	6	PERVİN ŞEN	I
21	1	0	1	1	1	4	FATMA ORUÇ	I
22	1	1	1	2	1	6	ÖZLEM KAYMAKÇI	I
23	1	1	1	1	1	5	SEYHAN YURTTAŞ	I
24	1	1	1	1	2	6	FETTULLAH ŞEÇER	II
25	2	2	1	2	2	9	FETTULLAH ŞEÇER	III
26	2	2	1	2	2	9	SELMA CİNGÖZ	III
27	1	2	1	1	1	6	AYŞE CİNGÖZ	III
28	1	1	1	0	0	3	TUNAHAN AKSAKAL	II
29	2	2	2	2	2	10	GÜLŞAH ULUYURT	II
30	1	2	2	1	1	7	FETTULLAH ŞEÇER	I
31	2	2	2	2	2	10	ÇİĞDEM BEĞEN	I
32	1	1	1	0	1	4	TUNAHAN AKSAKAL	III
33	2	2	2	1	2	9	GÜLŞAH ULUYURT	III
34	1	1	1	0	1	4	GONCA ŞENYİĞİT	III
35	1	0	2	1	1	5	FATİH UYAR	III
36	1	1	1	0	1	4	ELİF GÜNER	III
37	2	1	1	1	1	6	NEVRİYE GÜLER	III
38	2	2	2	1	1	8	PERVİN ŞEN	III
39	1	1	0	1	1	4	SEHER GÜVEN	I
40	2	1	1	1	1	6	GONCA ŞENYİĞİT	II
41	0	0	0	0	1	1	FATİH UYAR	II
42	2	2	1	1	1	7	ELİF GÜNER	II
43	1	1	2	1	2	7	NEVRİYE GÜLER	II
44	2	2	2	1	1	8	PERVİN ŞEN	II
45	1	1	0	0	0	2	FATMA ORUÇ	II
46	1	2	1	2	2	8	SEHER GÜVEN	II
47	1	2	2	2	1	8	CEREN YILMAZ	III
48	2	2	2	2	2	10	SEHER GÜVEN	III

RESİM NO	ÖLÇÜTTEKİ DEĞİŞKENLER					T O P L A M	AÇIKLAMALAR 3 Tablo 3	
	A	B	C	D	E		ÖĞRENCİNİN ADI	EVRE
1	2	2	1	1	1	7	CEREN YILMAZ	II
2	1	2	1	1	1	6	SELMA CİNGÖZ	II
3	2	2	2	0	0	6	AYŞE CİNGÖZ	II
4	1	1	1	0	0	3	ÇİĞDEM BEĞEN	II
5	1	0	1	1	1	4	SELMA CİNGÖZ	I
6	1	1	1	1	1	5	AYŞE CİNGÖZ	I
7	2	2	2	2	2	10	ÇİĞDEM BEĞEN	III
8	1	1	0	0	1	3	TUNAHAN AKSAKAL	I
9	1	2	2	2	1	8	GÜLŞAH ULUYURT	I
10	1	2	1	0	1	5	ÖZLEM KAYMAKÇI	II
11	2	1	1	1	2	7	SEYHAN YURTTAŞ	II
12	1	1	0	0	1	3	FATMA ORUÇ	III
13	1	0	1	0	1	3	ÖZLEM KAYMAKÇI	III
14	2	2	1	1	2	8	SEYHAN YURTTAŞ	III
15	1	0	1	1	1	4	CEREN YILMAZ	I
16	1	1	0	0	1	3	GONCA ŞENYİĞİT	I
17	1	0	1	0	0	2	FATİH UYAR	I
18	1	1	1	0	1	4	ELİF GÜNER	I
19	1	1	1	0	1	4	NEVRİYE GÜLER	I
20	1	1	1	1	1	5	PERVİN ŞEN	I
21	1	0	1	1	2	5	FATMA ORUÇ	I
22	2	1	1	1	2	7	ÖZLEM KAYMAKÇI	I
23	2	1	1	0	0	3	SEYHAN YURTTAŞ	I
24	2	1	1	0	1	4	FETTULLAH SEÇER	II
25	1	2	1	2	1	7	FETTULLAH SEÇER	III
26	1	2	2	2	2	9	SELMA CİNGÖZ	III
27	1	2	1	1	1	6	AYŞE CİNGÖZ	III
28	1	1	1	0	0	3	TUNAHAN AKSAKAL	II
29	2	2	2	2	2	10	GÜLŞAH ULUYURT	II
30	1	2	1	0	1	5	FETTULLAH SEÇER	I
31	1	2	2	2	2	9	ÇİĞDEM BEĞEN	I
32	1	1	1	0	1	4	TUNAHAN AKSAKAL	III
33	2	2	2	1	2	9	GÜLŞAH ULUYURT	III
34	1	1	1	0	1	4	GONCA ŞENYİĞİT	III
35	1	0	1	0	0	2	FATİH UYAR	III
36	1	1	1	0	1	4	ELİF GÜNER	III
37	1	1	2	1	1	6	NEVRİYE GÜLER	III
38	2	2	2	1	2	9	PERVİN ŞEN	III
39	2	1	1	1	1	6	SEHER GÜVEN	I
40	1	1	1	1	1	4	GONCA ŞENYİĞİT	II
41	1	0	1	0	0	2	FATİH UYAR	II
42	1	2	1	1	1	6	ELİF GÜNER	II
43	2	1	2	1	1	7	NEVRİYE GÜLER	II
44	2	2	1	1	2	8	PERVİN ŞEN	II
45	1	1	1	0	1	4	FATMA ORUÇ	II
46	2	2	2	1	1	8	SEHER GÜVEN	II
47	2	2	2	0	1	7	CEREN YILMAZ	III
48	2	2	2	2	2	10	SEHER GÜVEN	III

Tablo 4	EVRELER	ÖĞRT.1	ÖĞRT.2	ÖĞRT.3	I LEVRE	II LEVRE	III LEVRE
					TOPLAM	TOPLAM	TOPLAM
CEREN YILMAZ	I	3	4	4	3.6	6.6	7.3
	II	7	6	7			
	III	7	8	7			
SELMA CİNGÖZ	I	4	3	4	3.6	7	9
	II	7	8	6			
	III	9	9	9			
AYŞE CİNGÖZ	I	4	5	4	4.3	6	6.3
	II	6	6	6			
	III	7	6	6			
ÇIĞDEM BEĞEN	I	10	10	9	9.6	4	10
	II	4	5	3			
	III	10	10	10			
TUNAHAN AKSAKAL	I	3	4	3	3.3	2.6	4.3
	II	2	3	3			
	III	5	4	4			
GÜLŞAH ULUYURT	I	8	9	8	8.3	10	8.6
	II	10	10	10			
	III	8	9	9			
ÖZLEM KAYMAKÇI	I	7	6	7	6.6	5.3	3.3
	II	6	5	5			
	III	3	4	3			
SEYHAN YURTTAŞ	I	4	5	3	4	6	7.3
	II	6	5	7			
	III	7	7	8			
FATMA ORUÇ	I	2	4	5	3.6	3	3.6
	II	3	2	4			
	III	3	4	3			
GONCA ŞENYİĞİT	I	3	3	3	3	4.6	4.3
	II	4	6	4			
	III	5	4	4			
FATİH UYAR	I	1	2	2	1.6	1.3	3.3
	II	2	1	2			
	III	3	5	2			
ELİF GÜNER	I	6	5	4	5	6.6	4.3
	II	7	7	6			
	III	5	4	4			
NEVRİYE GÜLER	I	5	5	4	4.6	6.6	6
	II	6	7	7			
	III	6	6	6			
PERVİN ŞEN	I	5	6	5	5.3	8.3	8.6
	II	9	8	8			
	III	9	8	9			
FETTULLAH SEÇER	I	6	7	5	6	4.6	8
	II	4	6	4			
	III	8	9	7			
SEHER GÜVEN	I	5	4	6	5	8.3	10
	II	9	8	8			
	III	10	10	10			
GENEL ORTALAMA					77.4	90.8	104.2
4.8375 5.675 6.9125							

12.4 Özet

İşitme engelli çocuklar, iletişim için gerekli olan konuşmanın, bulunduğu bir ortamda yaşamaktadırlar. Bu durum itibari ile, işitme engelli çocuk, okul ortamında anlatımda, konuşma ve anlamada yetersiz kalabilmektedir. İşitme ve sözel iletişime, çok fazla ihtiyaç duymayan bir alan olan sanat, işitme engelli çocuğun gelişimi için, eğitimcilere önemli fırsatlar sunmaktadır.

Çocuğun, başarıma duygusunu kazanabilme, kendisini anlatabilme ve çevresi ile daha iyi iletişim kurabilmede, sanat eğitiminin önemi büyüktür. İşitme engelli çocuğun, kendisini sanat yolu ile anlatması, toplum ile uyumunu da sağlıklı bir biçimde geliştirecektir. Sanat eğitimi içerisindeki resim çalışmaları da, bu bağlamda önemli bir yer almaktadır.

İlköğretim okullarında, programlar dahilinde verilen resim-iş eğitiminin, işitme engelli çocuklar üzerinde, katkısı çok büyük olacaktır. İlköğretim okullarındaki, işitme engelli çocuğun resimsel gelişim süreci, çocuğun benliğinin kuvvetlenmesi ve yargı gücünün gelişim süreçleri ile doğru orantılı gelişecektir. İşitme engelli çocuğun, yaptığı resimsel çalışmaların gelişimleri, bize çocuğun sorunlarına daha iyi yardım edebilme fırsatları sunacaktır. Bu anlamda, okullara, eğitimcilere ve ailelere, önemli görevler düşmektedir.

Normal işiten çocuklarda olduğu gibi, işitme engelli çocukları da, ulusal kültüre ve uygarlığa katkıda bulunacak bireyler olarak yetiştirmek, bizlerin elinde olacaktır.

13.SONUÇ VE ÖNERİLER

Her aile, çocuklarının iyi yetişebilmesi için, iyi bir eğitim almasını ister. İyi eğitim almış bir birey, şüphesiz sanat eğitimi de almış bir bireydir. Normal işiten çocuklar için, sanat eğitimi ne kadar önemli ise, işitme engelli çocuklar içinde sanat eğitimi o kadar önem arz eder.

İşitme engelli çocuk da, her gün öğrenen, çevresinde olup bitenleri gören ve algılayabilen bireydir. İyi bir sanat eğitimi ile, kendisiyle barışık, Atatürkçü düşünceye sahip olabilecek bireyler olarak, ön plana çıkabilirler .

İşitme engelli çocukların yaptıkları çalışmalarda da, normal işiten çocuklar gibi, bize kendi dünyalarını, en sade ve en açık bir biçimde anlatabildiklerini gözlemlemekteyiz. Duygu ve düşüncelerini, en güzel şekilde açığa vurabilmelerinin nedeninin, resim dili olduğunu bize göstermişlerdir.

Normal işiten çocuklarda olduğu gibi, işitme engelli çocuklarda resim çalışmalarında, kendi içlerinde farklılıklar göstermişlerdir. Bu aşamalarda, düşük puan alanlar olduğu gibi, yüksek puan alan çocuklarda olmuştur. Genel olarak, her evreden sonra, daha başarılı çalışmalar yaptıkları görülmüştür. Genel ortalamalara bakıldığında, I. evreden III. evreye doğru, puanlamalarda artan bir grafik çizmişlerdir. Bazı işitme engelli çocuklar, bu artışı gösterememiş olsa bile, gösteren çocuklarla ortak özellikleri, kendi dünyalarını en açık biçimde anlatmaya çalışmalarıdır. Resim çalışmalarında, I. ve II. evrede müdahale edilmeyen çocuk, III. evrede verilen eğitim sonucunda, genel olarak, gözle görülür farklılıklar sergilemiştir. Bu farklılıklar, aldıkları puanların yükselmesi ile doğru orantılıdır.

Sırası ile; 20,44,38 no'lu çalışmaları yapan işitme engelli çocuğun resimleri; 20 no'lu resim I. evrede, 44 no'lu resim II. evrede, 38 no'lu resim ise III. evrede yapılmıştır. Üç ayrı öğretmenin, bir birinden bağımsız, ölçütteki sorulara verdikleri puanlar; I. evreden II. evreye, II. evreden III. evreye, artan bir grafik göstermektedir.

Bazı çocukların ise; II. evrede tekrar aynı konuyu, eğitim verilmeden çalıştıklarından dolayı sıkıldıkları ve I. Evreden, daha düşük puanlar aldıklarını gözlemlemekteyiz.

Özellikle, ailesi ve evi ile ilgili kavramlar, III. evre de verilen eğitim sonucunda, daha açık bir şekilde resimlerinde sergilenmiştir. Daha da önemlisi, 20 ve 44 no'lu resimlerde, iç mekanlarda kısıtlı kalan çocuk, verilen eğitim ile daha cesaretlenmiş ve dış dünyayı da çalışmalarına katmıştır.38 no'lu resimde, işitme engelli çocuk, evin dıştan görünüşünü ve ayrıntı olarak bacasını da çizmiştir. Bacadan çıkan dumanla, bize sıcak bir ev ve sıcak bir aile ortamını anlatmaya çalışmaktadır. Güneşi, gökyüzünü, ağaçları çiçekleri ve akan dereyi resmederek coşkusunu dile getirmeye çalışmaktadır. Özellikle 38 no'lu resimde, ailesi ile ilgili olan davranış ve konumunu, daha açık bir resim dili ile anlatmaktadır. Evini,

kendisi için ne kadar koruyucu ve güvenilir bir mekan olarak görse de, kendisini resminin ortasına koymuş ve diğer aile bireylerinden ayrı betimlemiştir.

Yine, 2,5 ve 26 no'lu resimleri yapan işitme engelli çocuk, 5 no'lu resimi I. evrede, 2 no'lu resimi II. evrede ve 26 no'lu resimi ise III. evrede yapmıştır. Her evreden sonra, artan bir puan grafiği, bu çocukta da görülmektedir. III. evrede verilen eğitimin, işitme engelli çocuğun 26 no'lu resimine, ne derece yansıdığı ortadadır. İşitme engelli çocuk, yine dış dünya (doğa) ya yönelmiş, kapalı mekandan açık mekana çıkmıştır. III. evredeki çalışması ile, daha özgün bir yaklaşım sergilemektedir. Semboller kullanarak tekrarladığı çözümler dışında, resminde özgün çözümler aramaya başlamıştır. Kompozisyon kurgusu ve renk armonisi, I. ve II. evrede yaptığı çalışmalardan, daha iyi gözükmetedir. 26 no'lu resmin, sol tarafındaki ağaçların, açık-koyu renk armonisi, çok başarılı çalışılmıştır. Her üç resimde de, mutlu bir aile tablosu sergilemektedir. Çocuk, ailesinden gördüğü desteği, açık olarak resmine yansıtmaktadır.

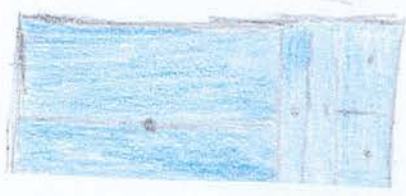
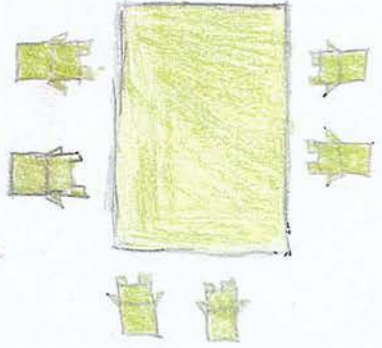
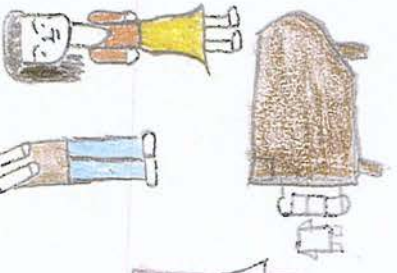
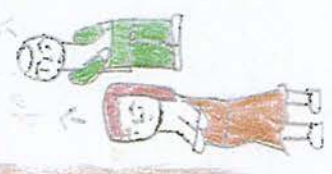
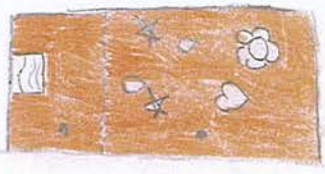
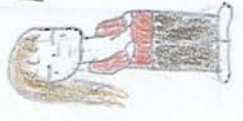
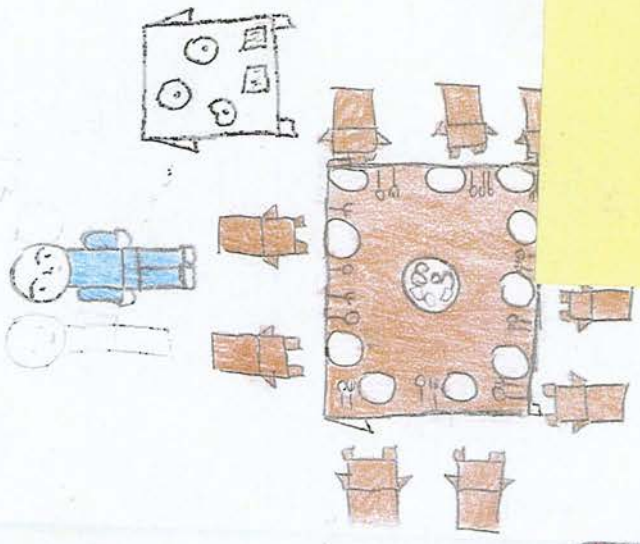
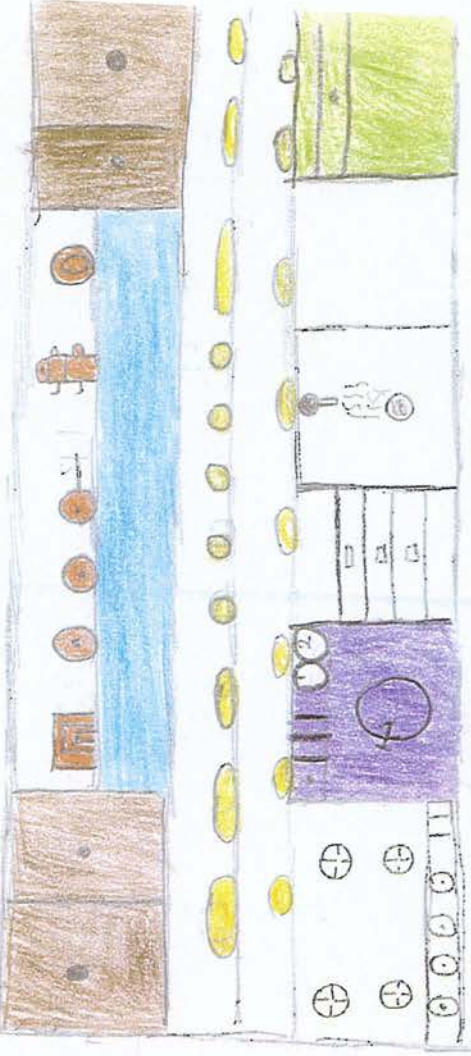
Sırası ile; 17,41 ve 35 no'lu resimlerin analizini yaptığımızda, resimlerin numarasına göre, I.,II. ve III. evrede yapıldığını görmekteyiz. Diğer işitme engelli çocuklara göre, daha düşük puanlar alan bu çocuk, yaşlarına göre daha geri bir düzeyde de olsa, 35 no'lu resim, III. evrede verilen eğitim sonucu ortaya çıkartılmıştır. İşitme engelli çocuğa verilen eğitim, onun ailesi ve kendisi ile ilgili kavramları, 35 no'lu çalışmasında daha başarılı yansımasını sağlamıştır.

Yapılan çalışmaların bütününde, ortak özellikler göze çarptığı gibi, çalışmalar da ayrılıklar da gözlenebilmektedir.

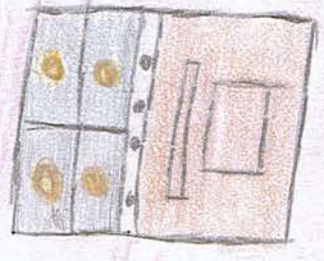
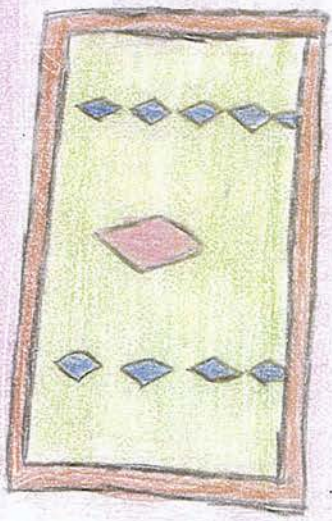
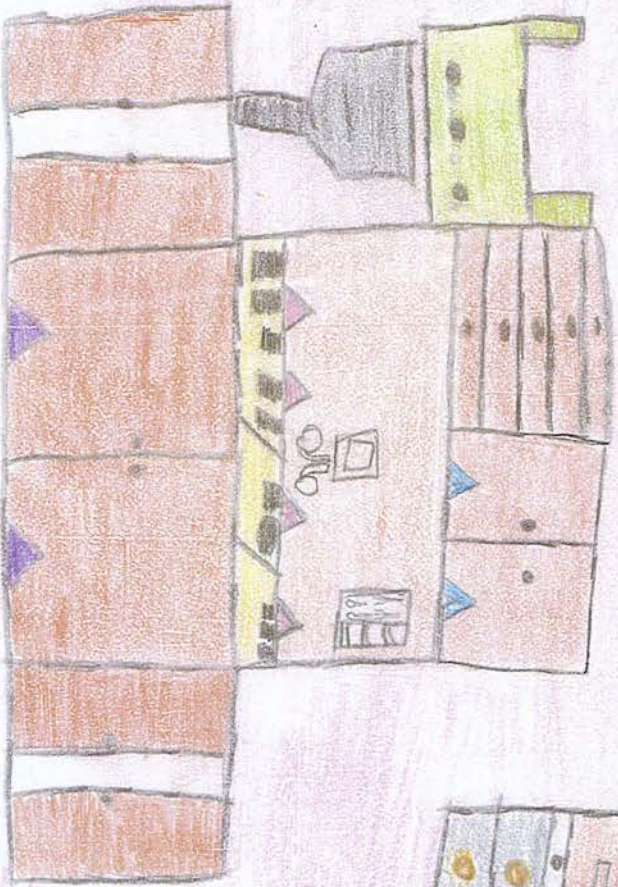
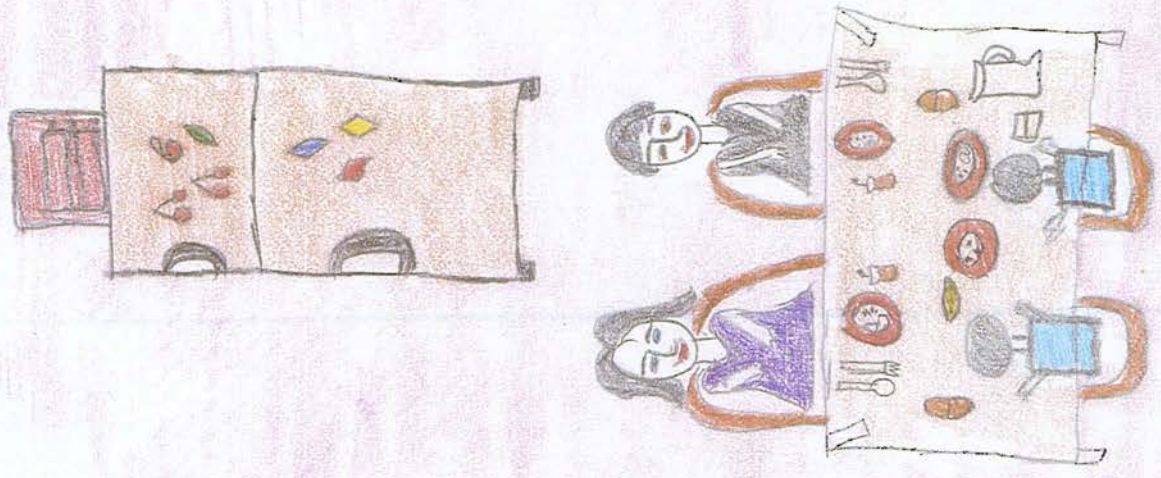
İşitme engelli çocuklar da, normal yaşları gibi, verilen eğitim sayesinde daha iyi işler ortaya koyabileceklerini bizlere göstermişlerdir. Konusu ile, ilgili özel eğitim öğretmenleri sayesinde, ileriye dönük olan bu aşama artacak; çocuk, kendisini ifade yöntemi olarak gördüğü resmi, daha da sevecektir. Sanat ile ilgili, ders saatlerinin arttırılması da, işitme engelli çocukların gelişimlerini, olumlu yönde etkileyecektir. İlköğretim okullarındaki, resim-iş eğitimi programları, işitme engelliler için de eksiksiz uygulanmalı ve eğitim süreçlerinin hızlandırılması anlamında, daha da geliştirilmelidir.

Dikkat edilirse, gerek eğitimciler gerekse aileler tarafından, işitme engelli çocuğa verilen eğitim ve ilgi arttıkça, çocuk neleri başarabileceğinin ışığını, bizlere yakmıştır. Bize bu gelişimlerini, sanat eğitimi sayesinde başarı ile gösteren işitme engelli çocuk, başarı grafiğini her alanda arttırarak, kendisini ortaya koyacaktır.

1

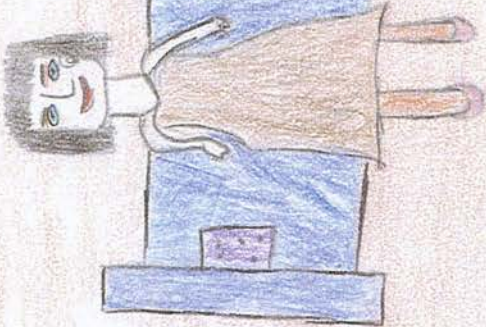
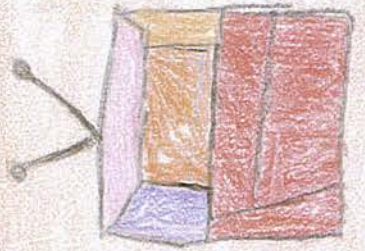
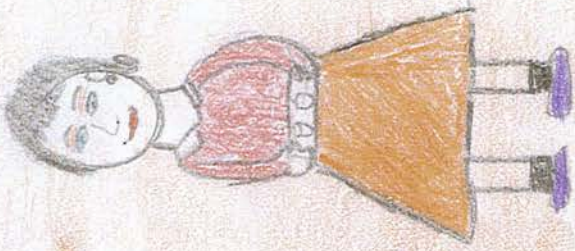

4

4

yemek
az
yemek
sonra

Ameltem

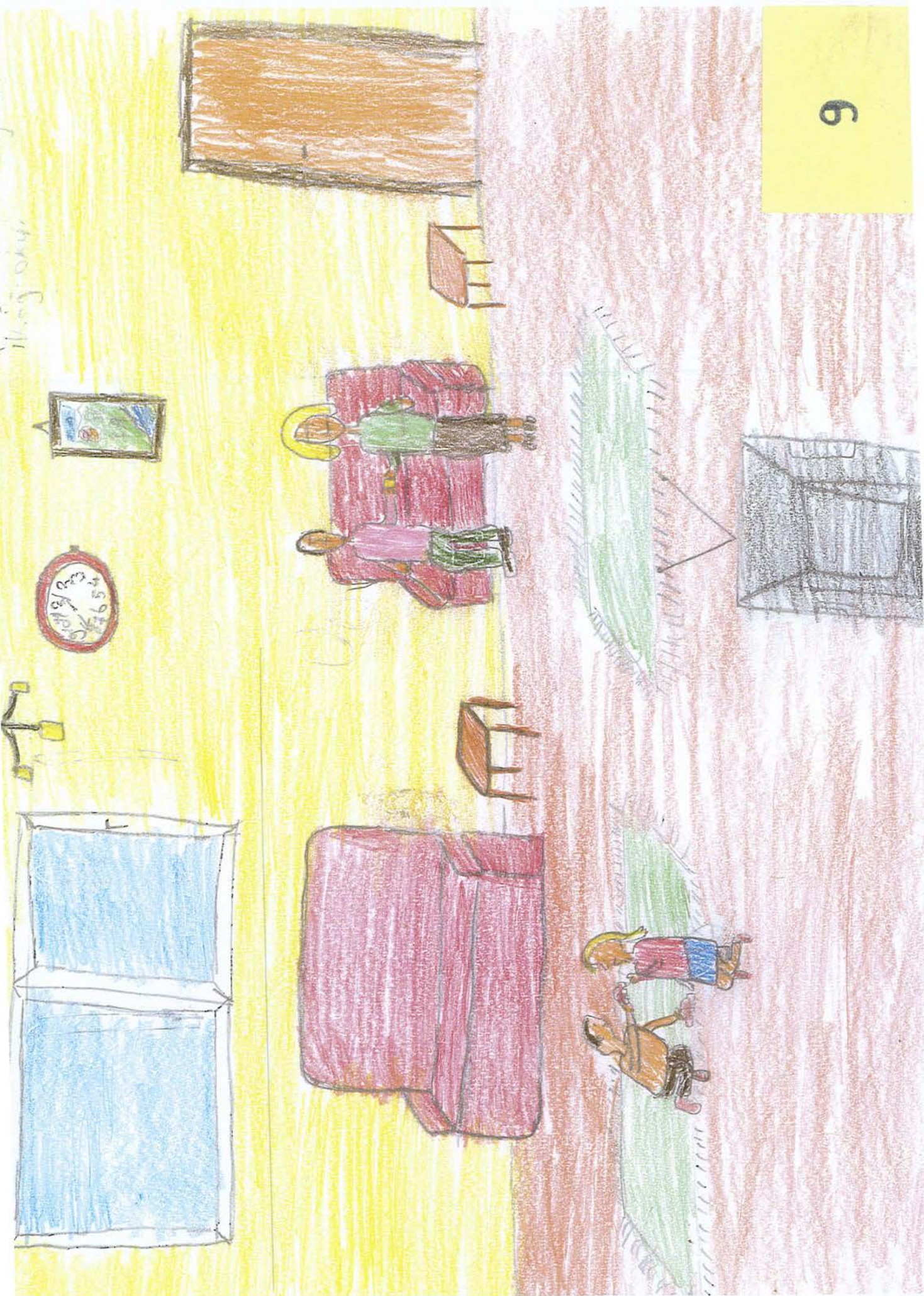

Babamın

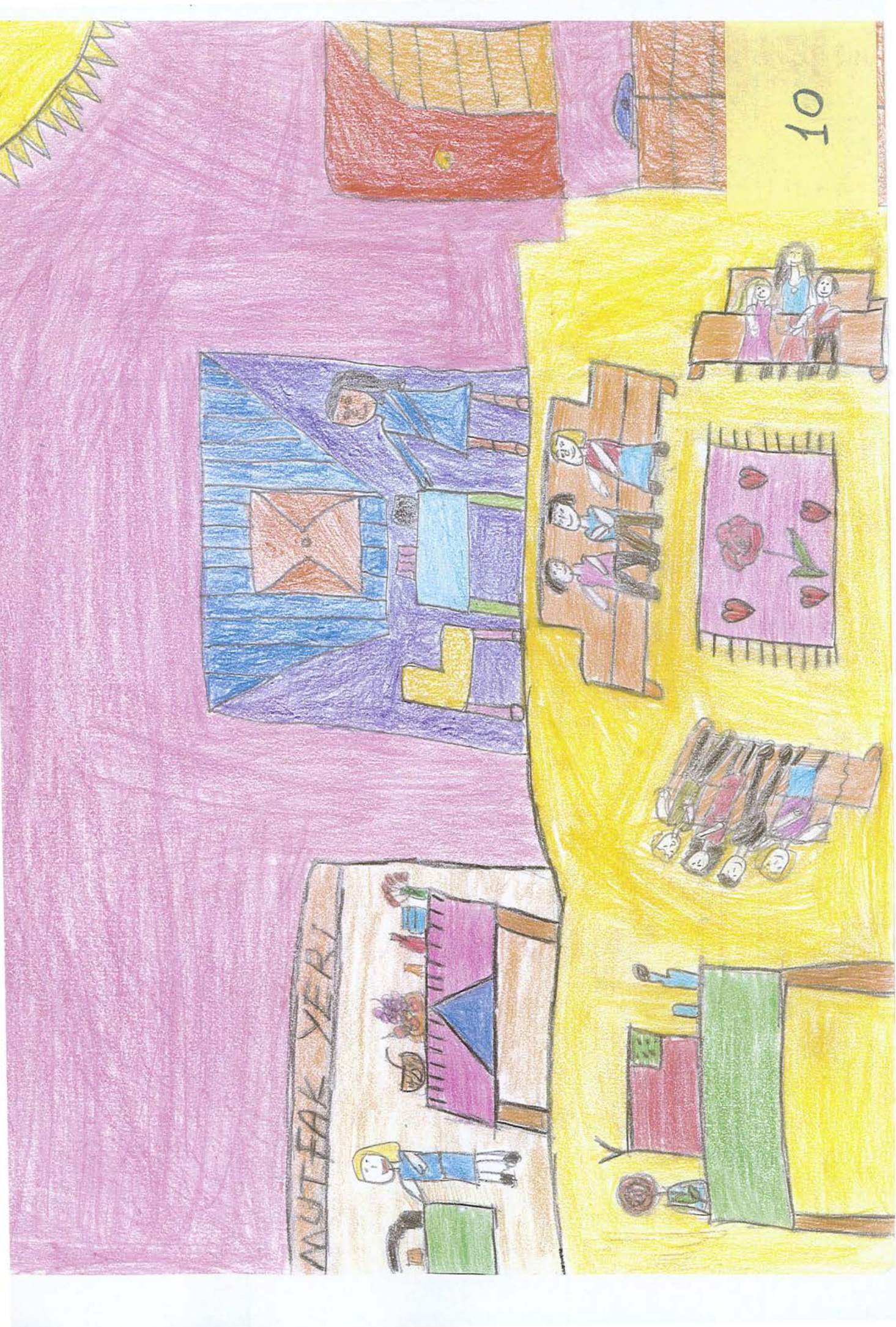

Öğ
Öğ

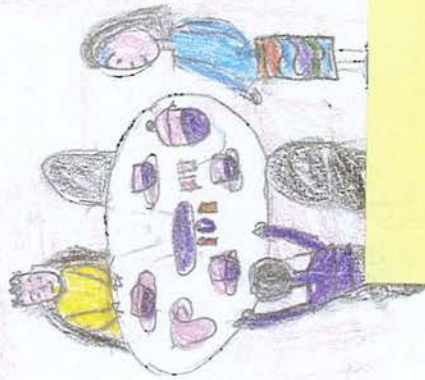
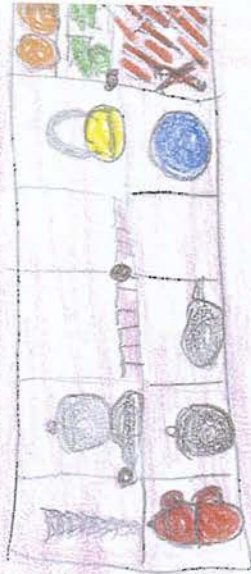
Turkmen Aksoy. WIB

May one

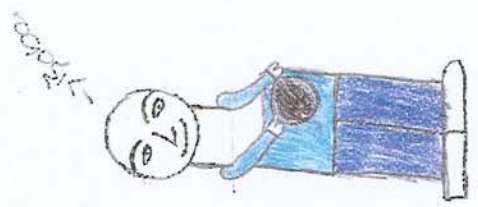
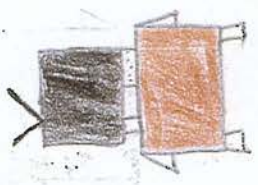
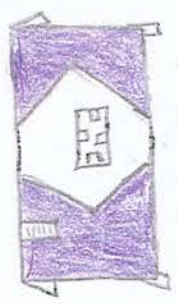
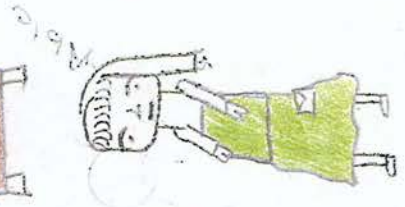
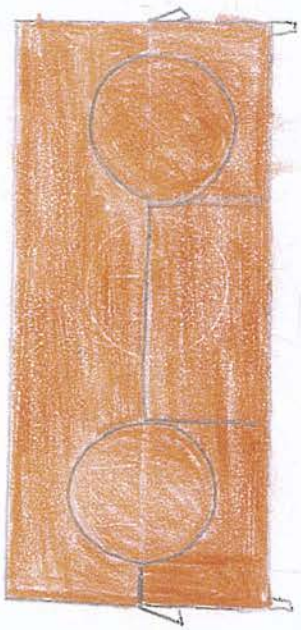
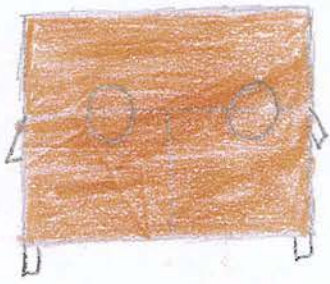
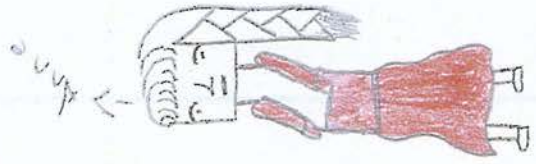
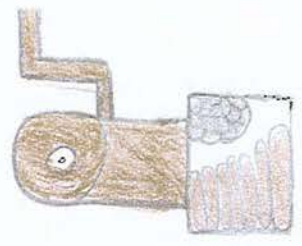
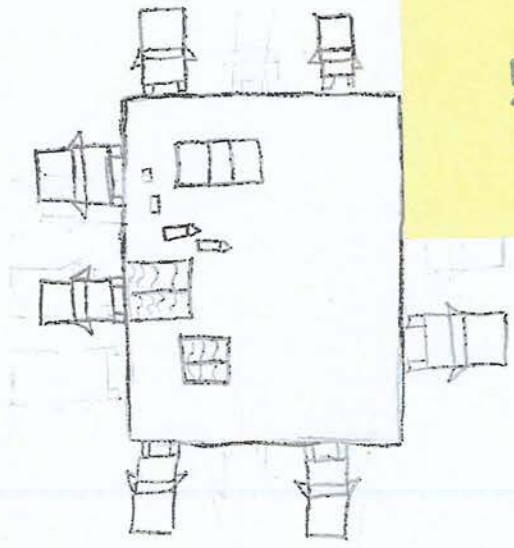
MUTFAK YERİ

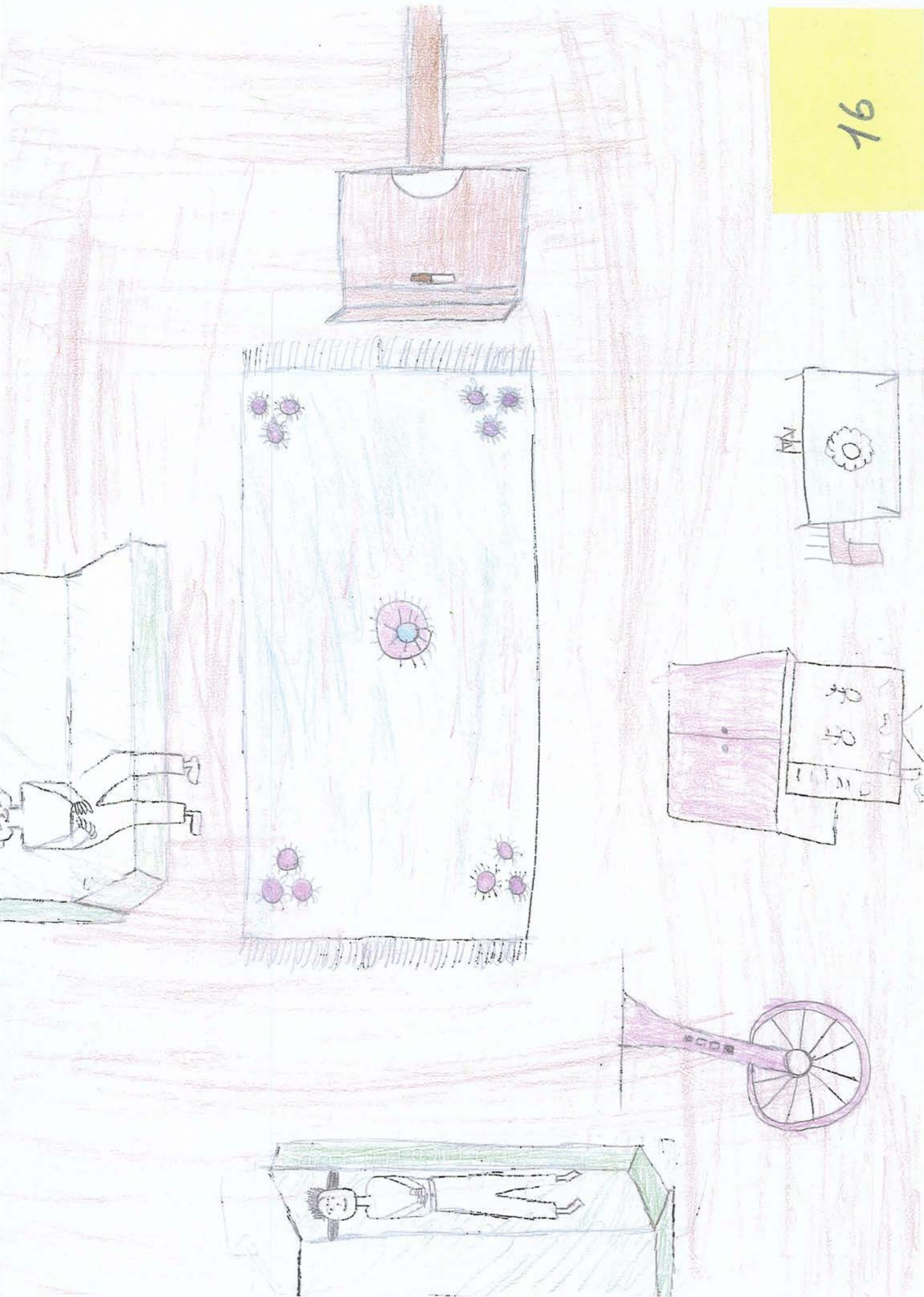

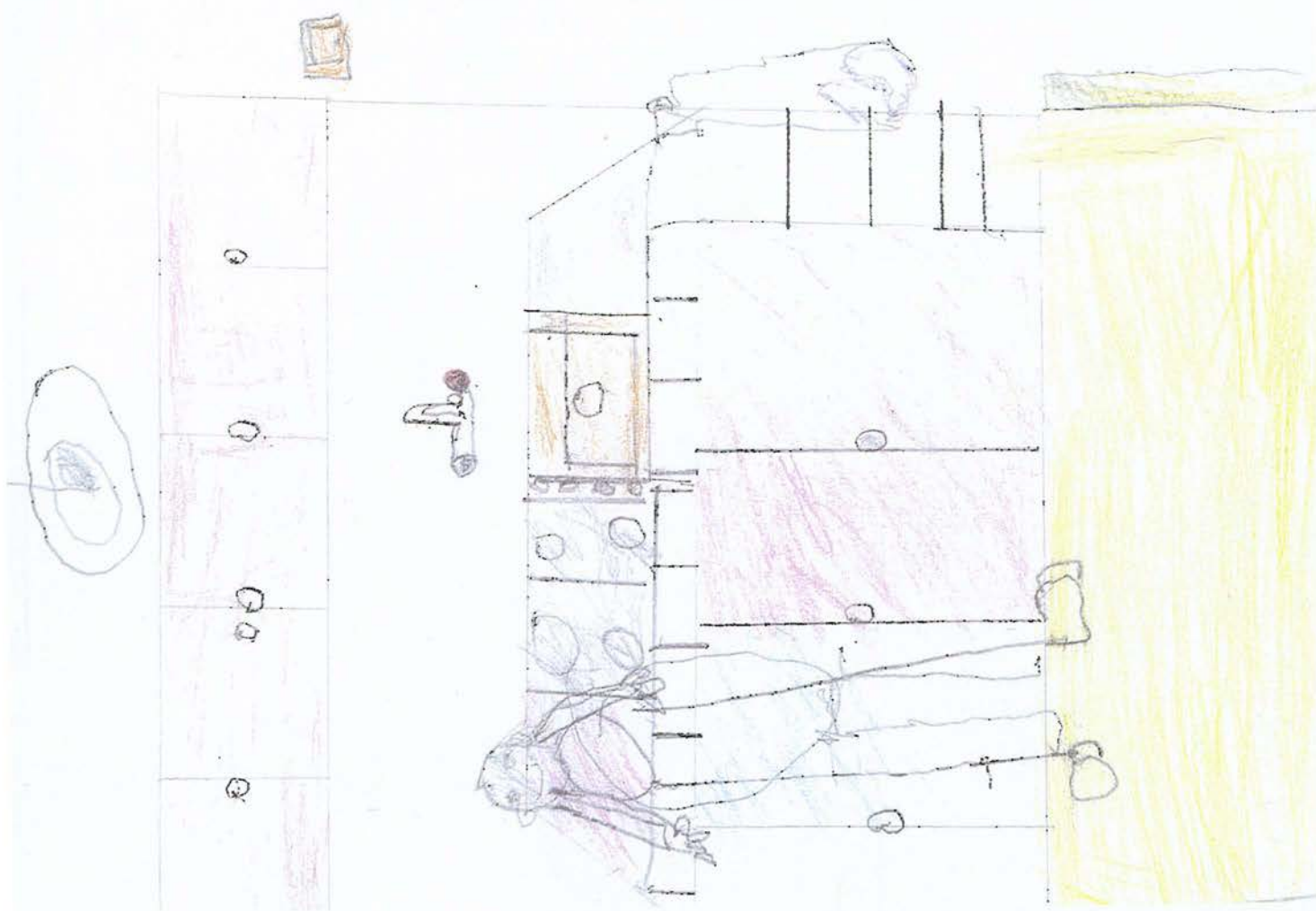

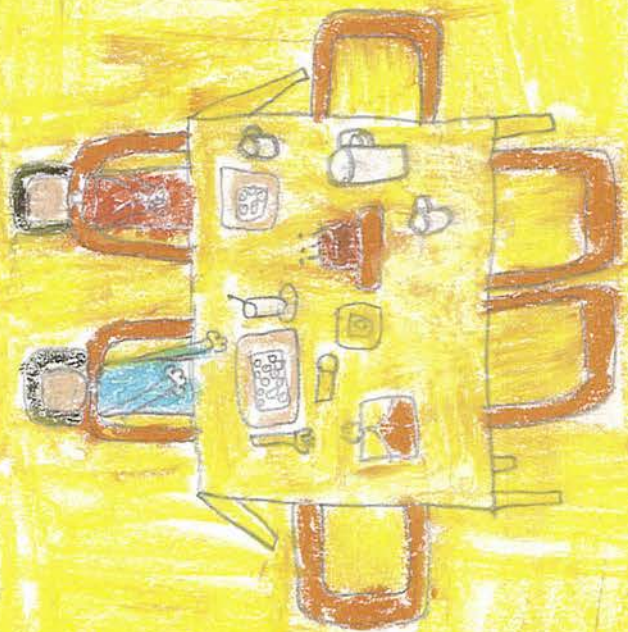
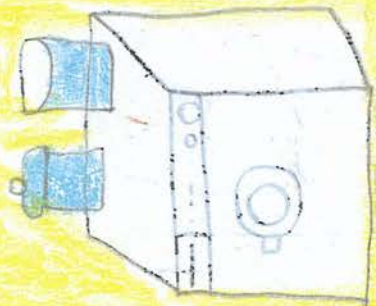
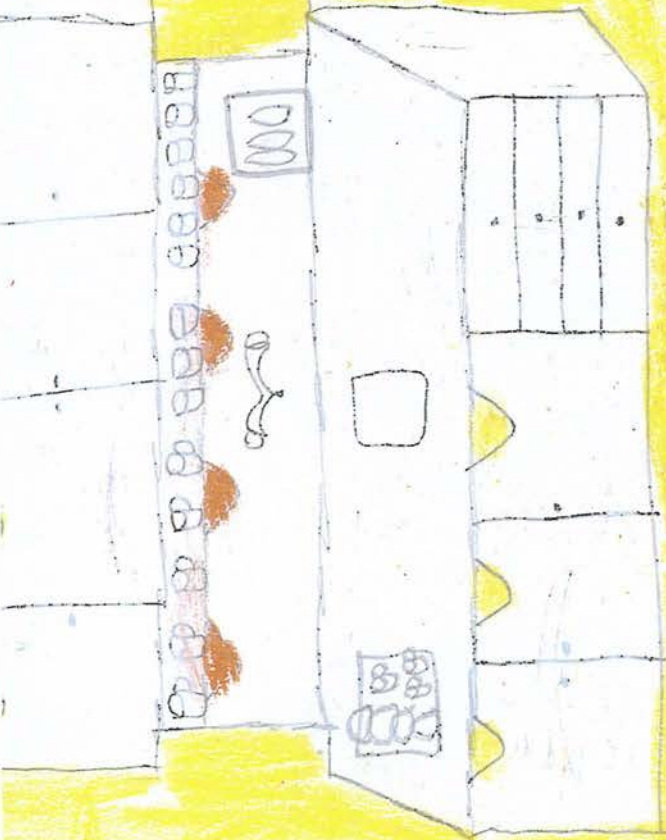
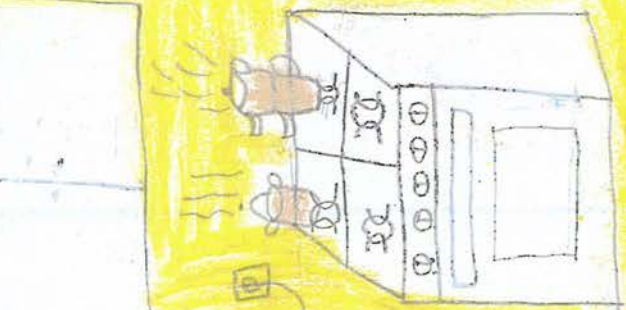
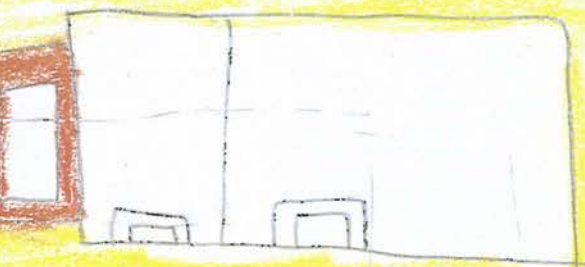

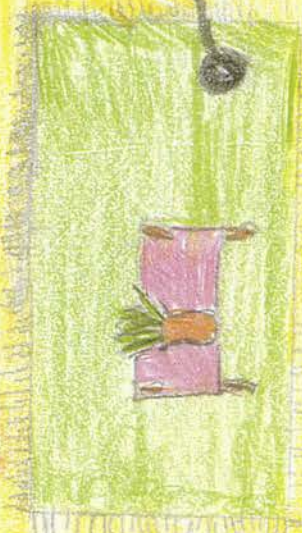

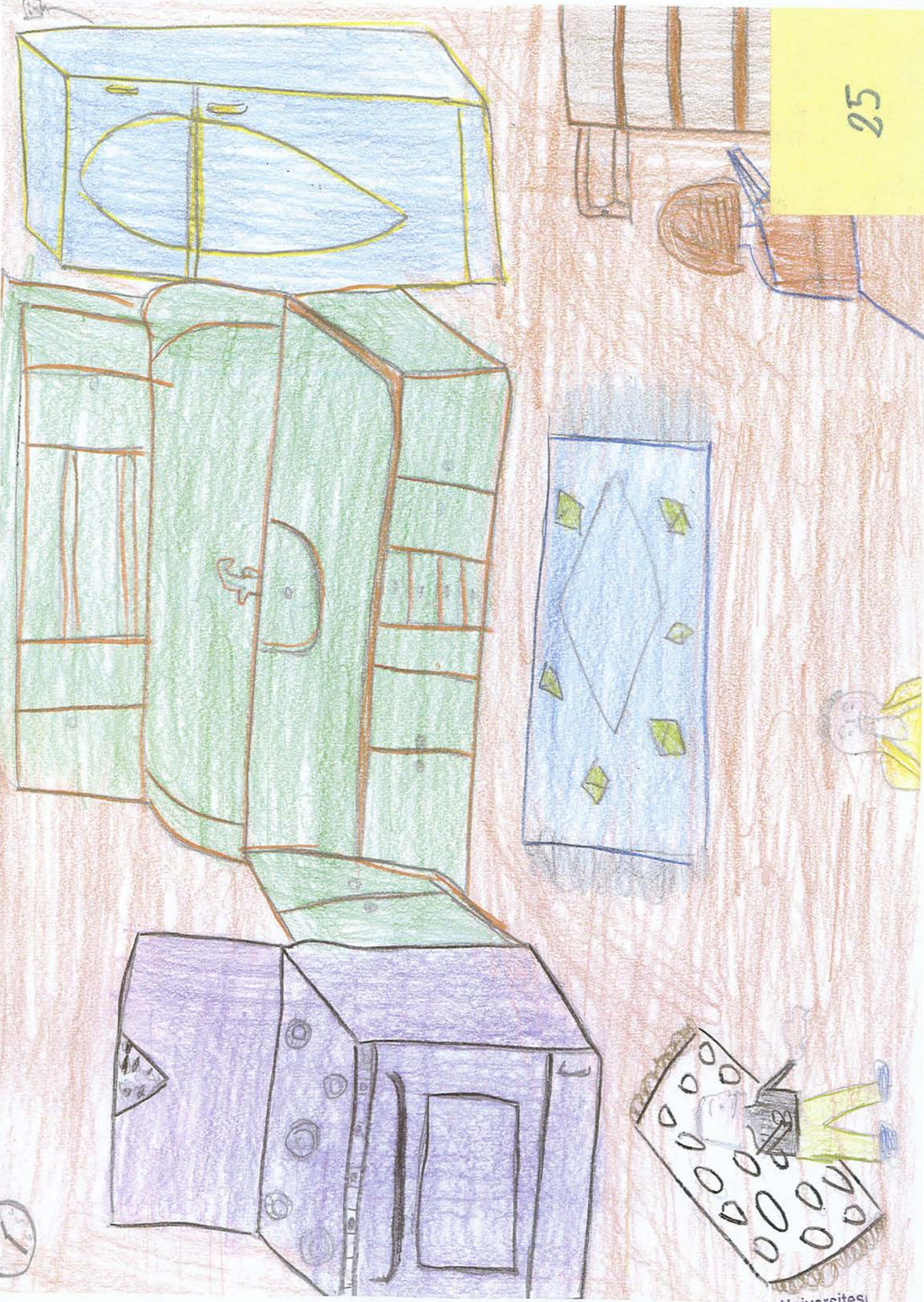

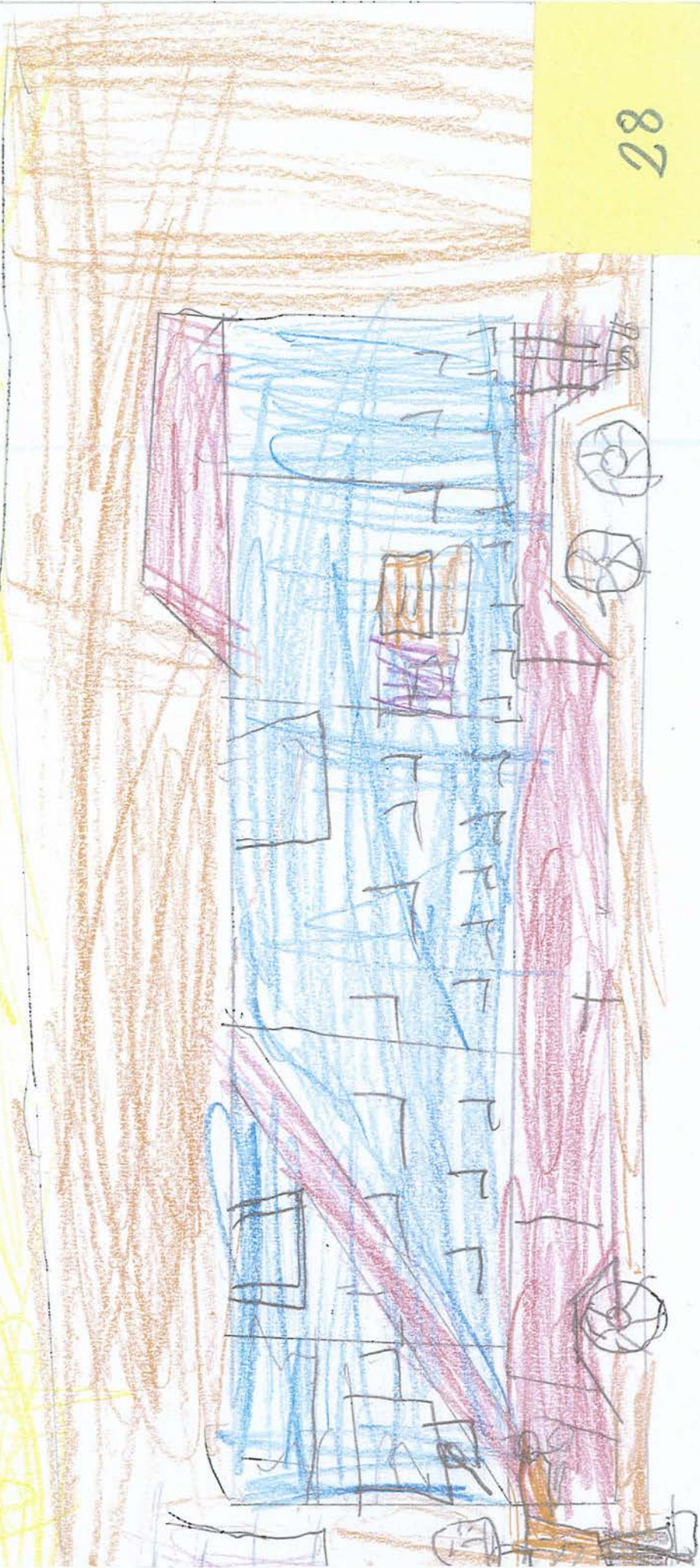

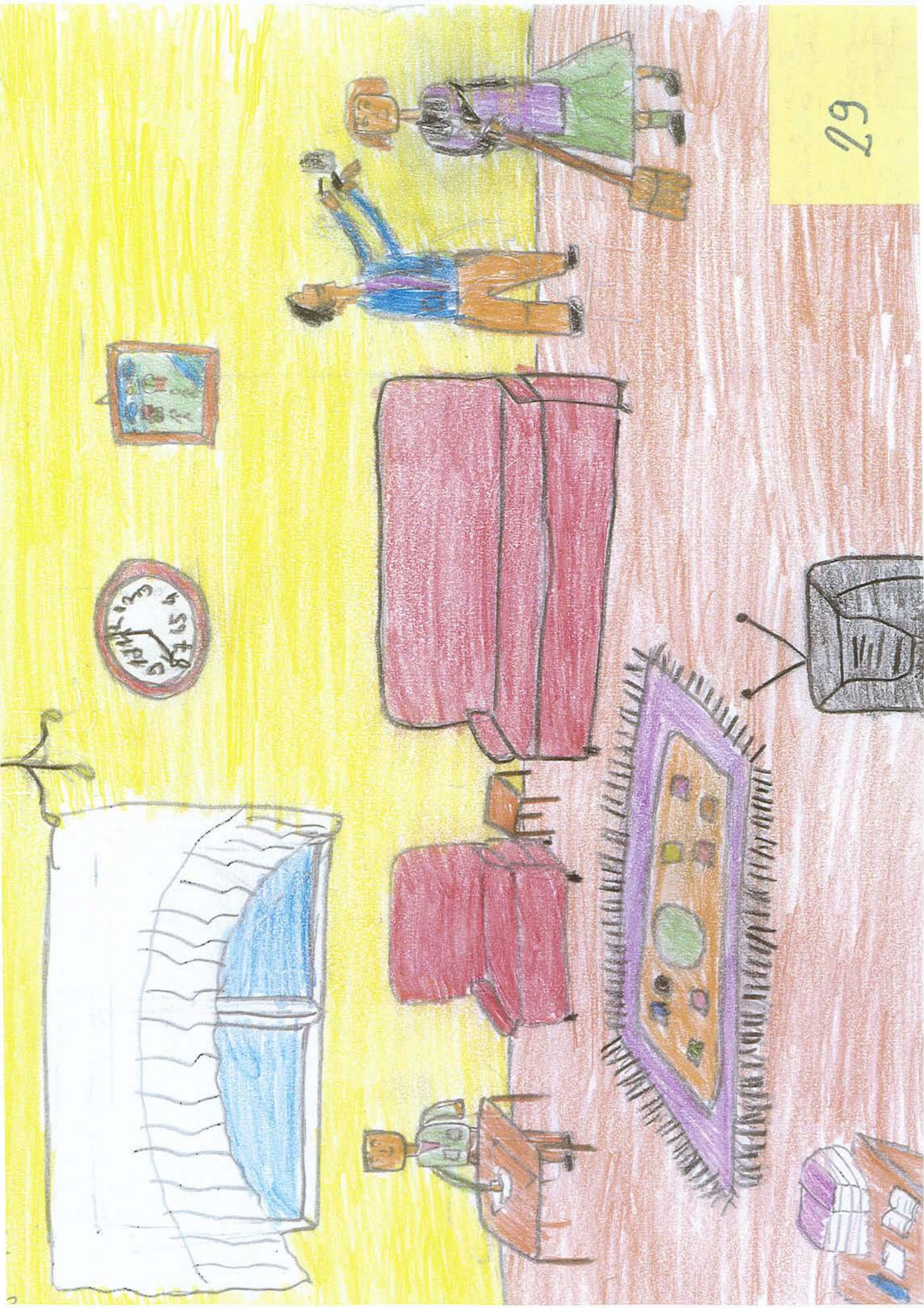

Tunahan
Aksoke
418

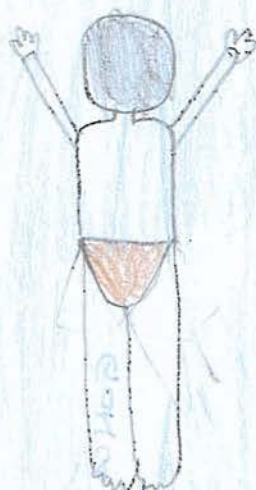
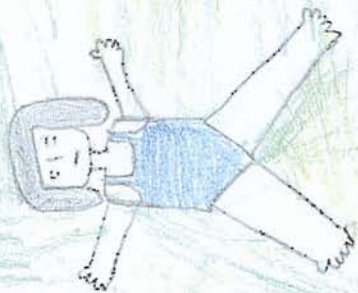
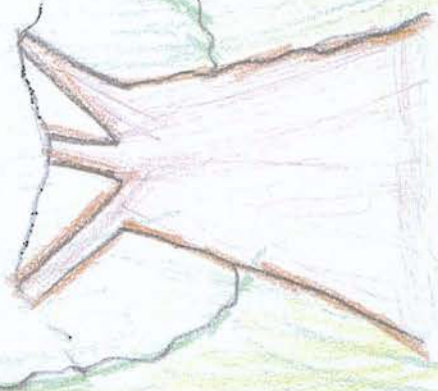
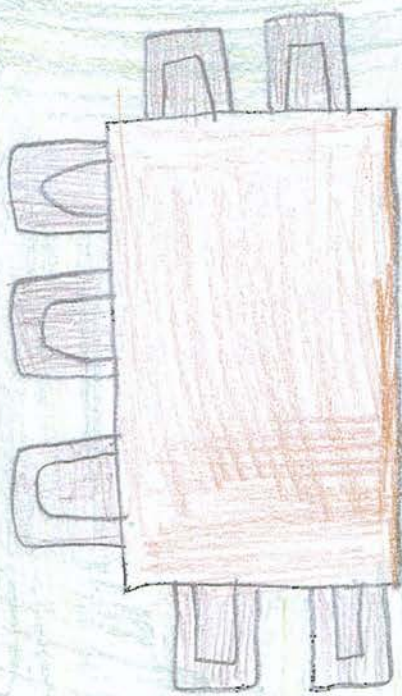
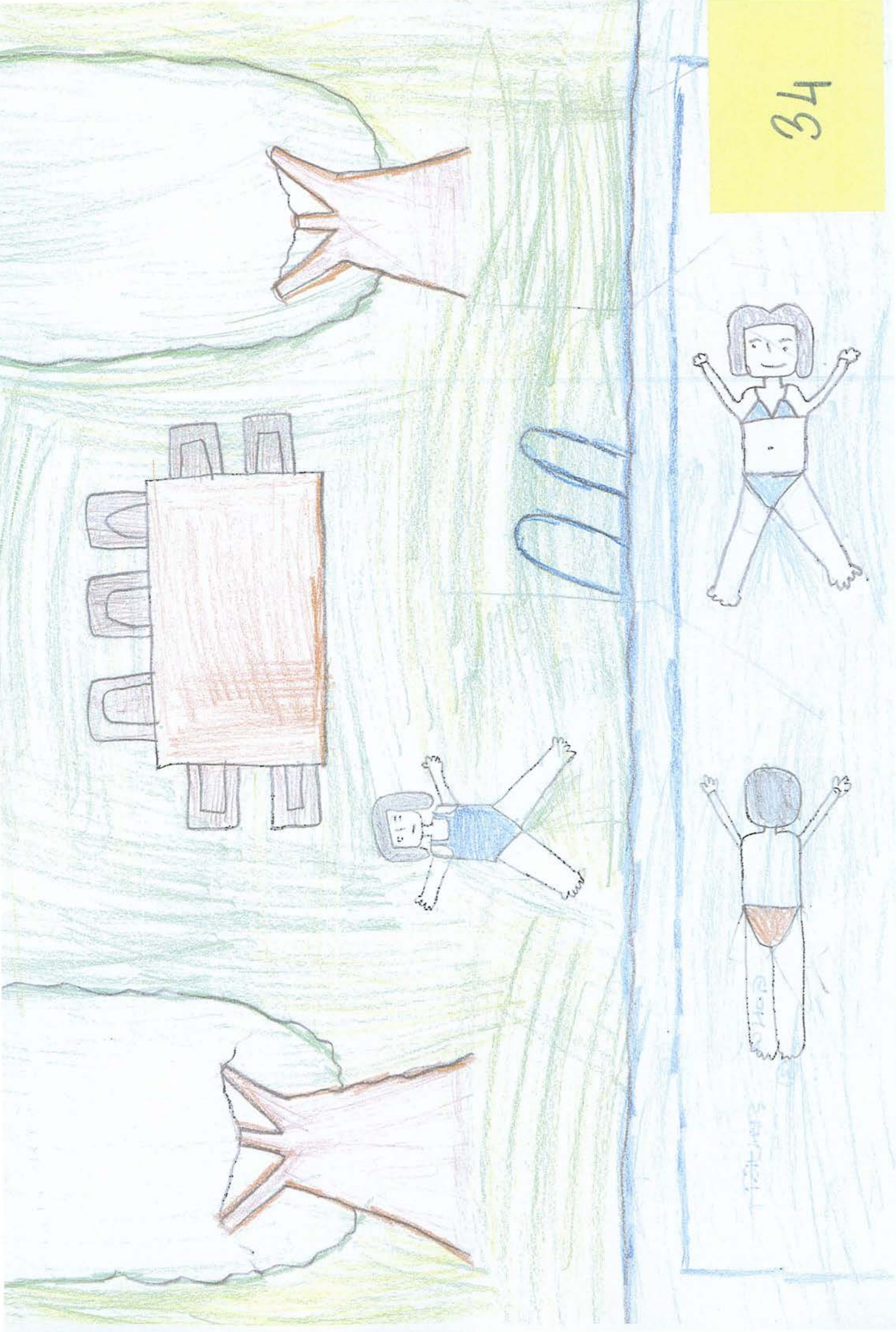
11111111

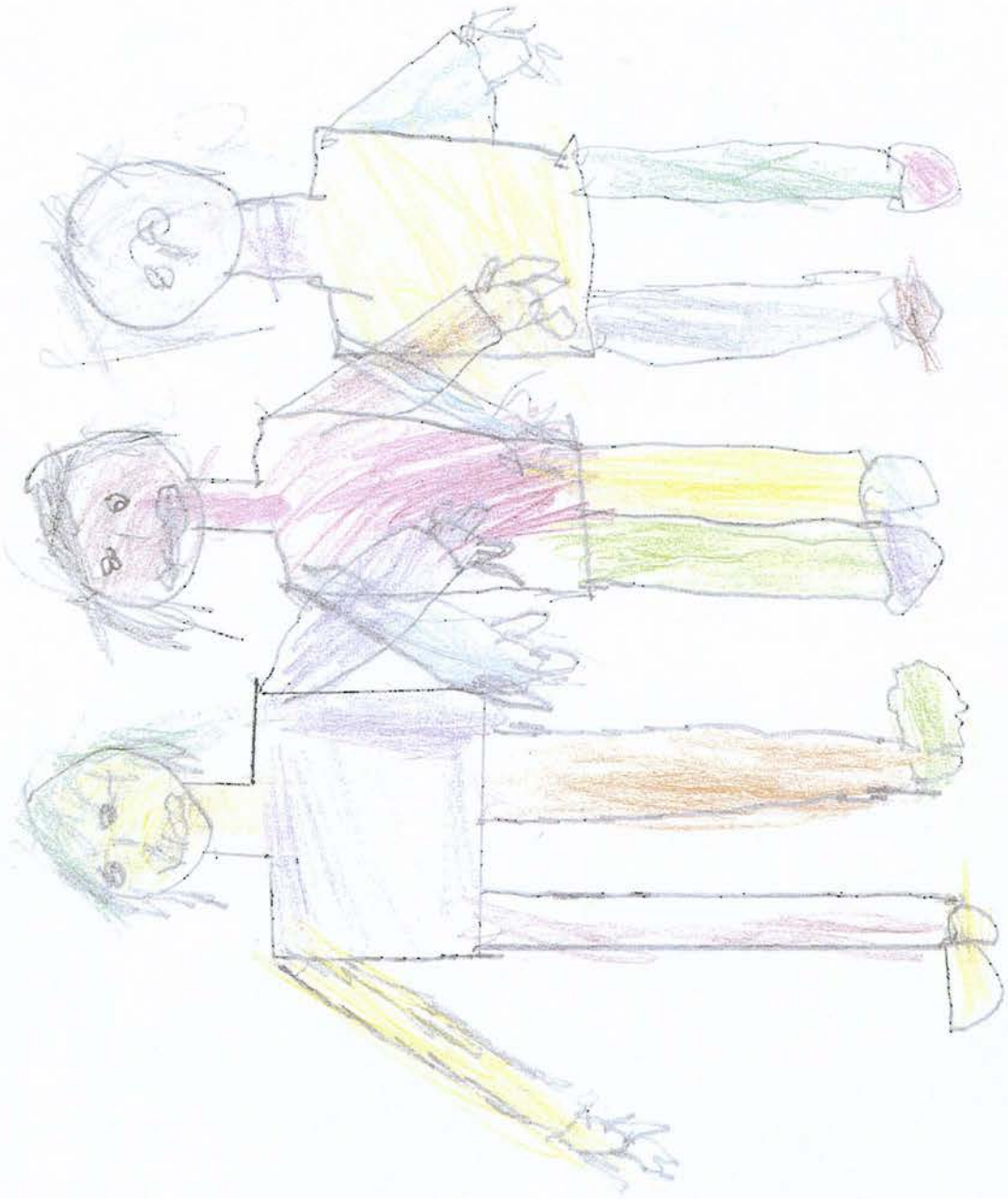
Tınahan
Aksoku

1212121212

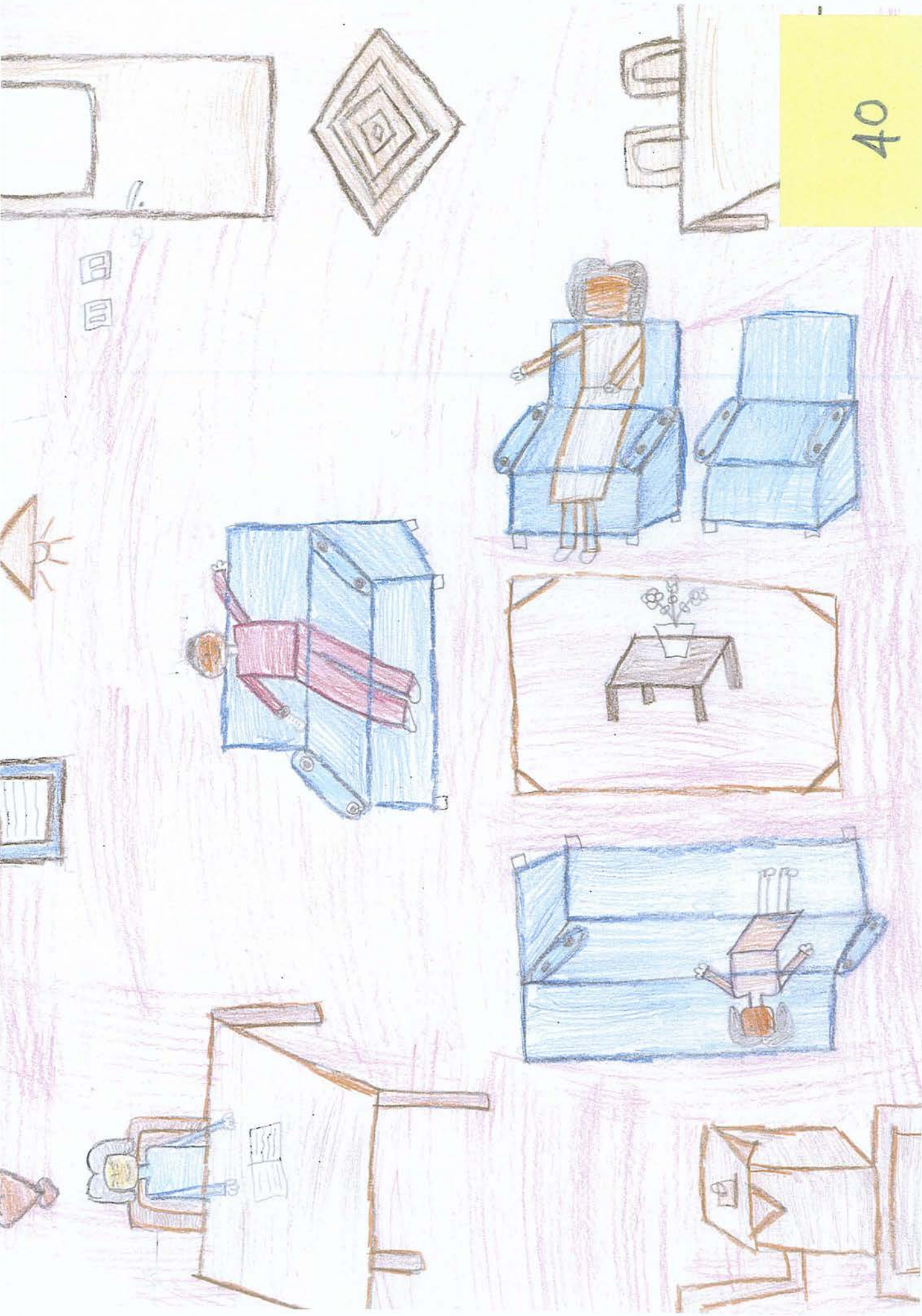
36

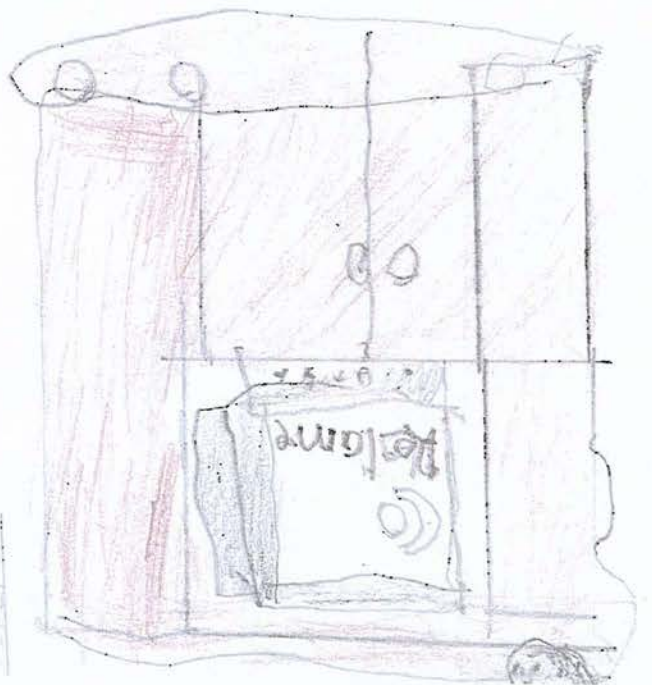
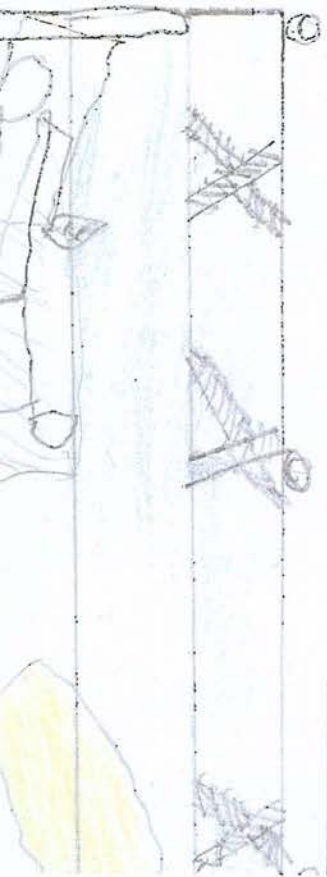
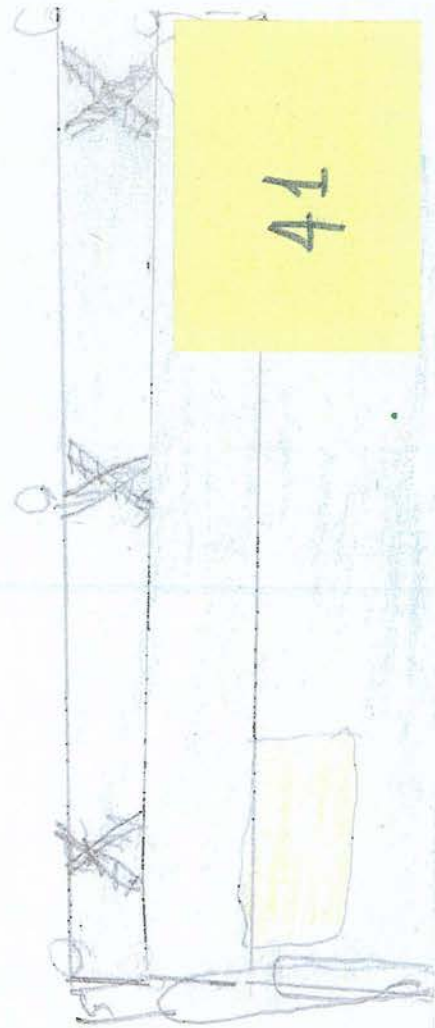
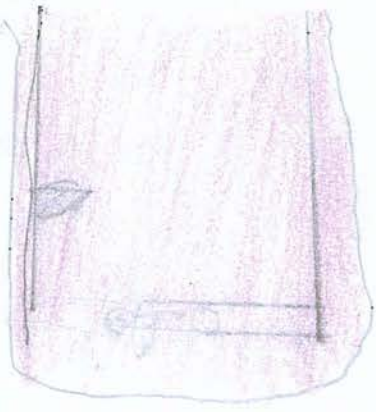
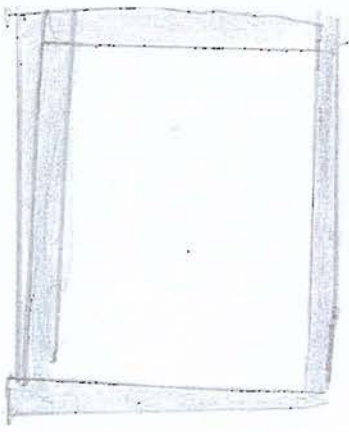

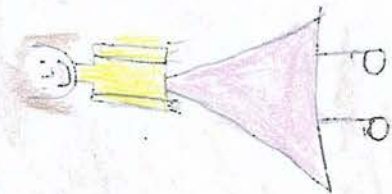
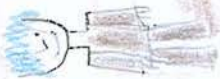
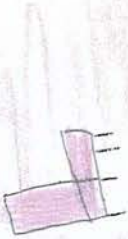
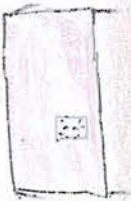
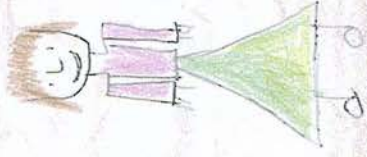

42

KIAP VE CANE

KAYNAKLAR

- ATAY Mesude** , “İşitme Engelli Çocukların Eğitimde Temel İlkeler”, Özgür Yayınları,İstanbul ,1999 .
- BIYIKLI L.**, “ Özürlü Çocuk Toplum Ve Aile” , Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi.
- BÜYÜKİŞLEYEN Zahit**, “Sanat Ve İş Eğitimi Metodu”,Ankara ,1997.
- ÇAĞLAR Doğan,Genç Mithat,Özsoy Yahya**, “Özel Eğitime Giriş”,Ankara Üniversitesi Yayınları, Sevinç Matbaası,Ankara, 1981.
- ETİKE Serap**, “Resim Öğretmenliği”,Ankara Sanat Dergisi,1983.
- FISCHER Ernst**, “Sanatın Gerekliliği”,(Çev.Cevat Çapan),Ankara,1990.
- GENÇAYDIN Zafer**, “Güzel Sanatlar Eğitimi Üstüne Görüşler”, Milli Eğitim Bilim Ve Sanat Dergisi, Ocak-Şubat-Mart,1983.
- GÖKAYDIN Nevide**, “Eğitimde Tasarım Ve Görsel Algı”,Sedir Yayınevi, Ankara,1990.
- HORMANDOR Mansur**, “Milli Eğitim Dergisi”,Milli Eğitim Basımevi,1997.
- İSLİMYELİ Nüzhet**, “Sanatçı Öğretmenlerimiz”,Ankara Sanat Dergisi, Temmuz 1983.
- KARATEPE Hasan**, “Öğrenme Yetersizliği Olan Çocuklar İle Normal Çocukların Kaynaştırılması”,Kocatepe Yayınları,1982.
- KILIÇKAN Hüseyin,Kılıçkan Hayrettin**, “Okullarda Resim”,Taç Kitapevi,Ankara,1980.
- KIRCAALİ İftar**, “Özel Eğitimde Kaynaştırma”,Eğitim Ve Bilim Dergisi,1983
- KIRIŞOĞLU Olcay**, “Sanatsal Zeka Ve Sanat Eğitimi”,Sanat Yazıları,Ankara.
- KOCAOLUK Fatma,Kocaoluk Mehmet Şükrü**, “İlköğretim Okulu Programı”,30.Baskı,Cilt II,1999.
Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Resim-İş Programı,Milli Eğitim Basımevi,Ankara,1982.
- ÖZSOY Yahya**, “Konuşma Özürlü Çocuklar Ve Eğitimleri”,Eskişehir İ.T.İ.A Yayınları,1985.
- ÖZTOP Şener**, “Okullarda Sanat Eğitimi Ve Sorunları”,Ankara Sanat Dergisi,1983.

SAN İnci, “Sanat Ve Eğitim”,Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları,Ankara,1985.

SAN İnci, “Sanatsal Yaratma Ve Çocukta Yaratıcılık”,Türkiye İş Bankası Yayınları,Ankara,1977.

SUCUOĞLU B.Küçüker,S.Kobal, “Küçük Adımlar Erken Eğitimi Programını Özürlü Risk Bebeklerinin Gelişimi Üzerine Etkisi”,7.Özel Eğitim Günlerinde Sunulmuş Bildiri,Eskişehir.

TELLİ Hidayet, “Sanat Ve İş Eğitiminin Eğitimdeki Yeri”,Milli Eğitim Bilim Ve Sanat Dergisi,Ocak-Şubat-Mart,1983.

TURHAN Oğuzhan, “Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar”,Ülke Yayınları,Ankara,1992.

TÜFEKÇİOĞLU Ümran, “Farklı Eğitim Ortamlarındaki İşitme Engelli Öğrencilerin Konuşma Dillerinin İncelenmesi”,Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi,Eskişehir,1998.

YAVUZER Haluk, “Resimleri İle Çocuk,Resimleri İle Çocuğu Tanıma”,Ülke Yayınları,İstanbul ,1997.